

Konflikty v MV a jejich řešení

Filip Sommer, Ph.D.
Filip.Sommer@cevro.cz

13 | 10 | 2026

K zamyšlení

- *„Konflikt není hra, v níž můžeme zvítězit či prohrát. Konflikt je často bojem o přežití, blahobyt, svobodu, identitu a všechny lidské potřeby“ (Galtung, 2004: viii)*
- *„Nejhorším dědictvím války nejsou viditelná zranění a destrukce, ale poškození, která lidé utrpěli v srdcích a na duši... Lidé, kteří ztratili naději a víru v budoucnost“ (UNRISD)*
- *„...ačkoli válka představuje neskutečné zlo, má jednu podivuhodnou vlastnost: může rozhodnout (vyřešit) politické konflikty a ve svém důsledku vést k míru“ (Luttwak, 1996: 36)*

Základní terminologie a dělení konfliktů

- Co je to „konflikt“?
- Z latinského *conflictus* (srážka)
- V mezinárodních vztazích a bezpečnostních a strategických studiích se nejvíce soustředíme na konflikty násilné (*pak máme například osobní konflikty, nemusí být vždy násilné*)
- Waisová (2009: 181-2) zdůrazňuje, že konflikt nemusí mít nutně prvky násilné či dokonce ozbrojené
- Každý konflikt má 4 základní prvky (ibid.):
 - **Aktéry** (strany), kteří se **chovají** tak, aby **prosadili svoje zájmy a hodnoty**, které jsou **neslučitelné**
 - Příklad (občanské) války v Sýrii – **svržení Asada a baasisitckého režimu x ponechání baasistů u moci x islámský stát x dosazení loajální vlády apod....**

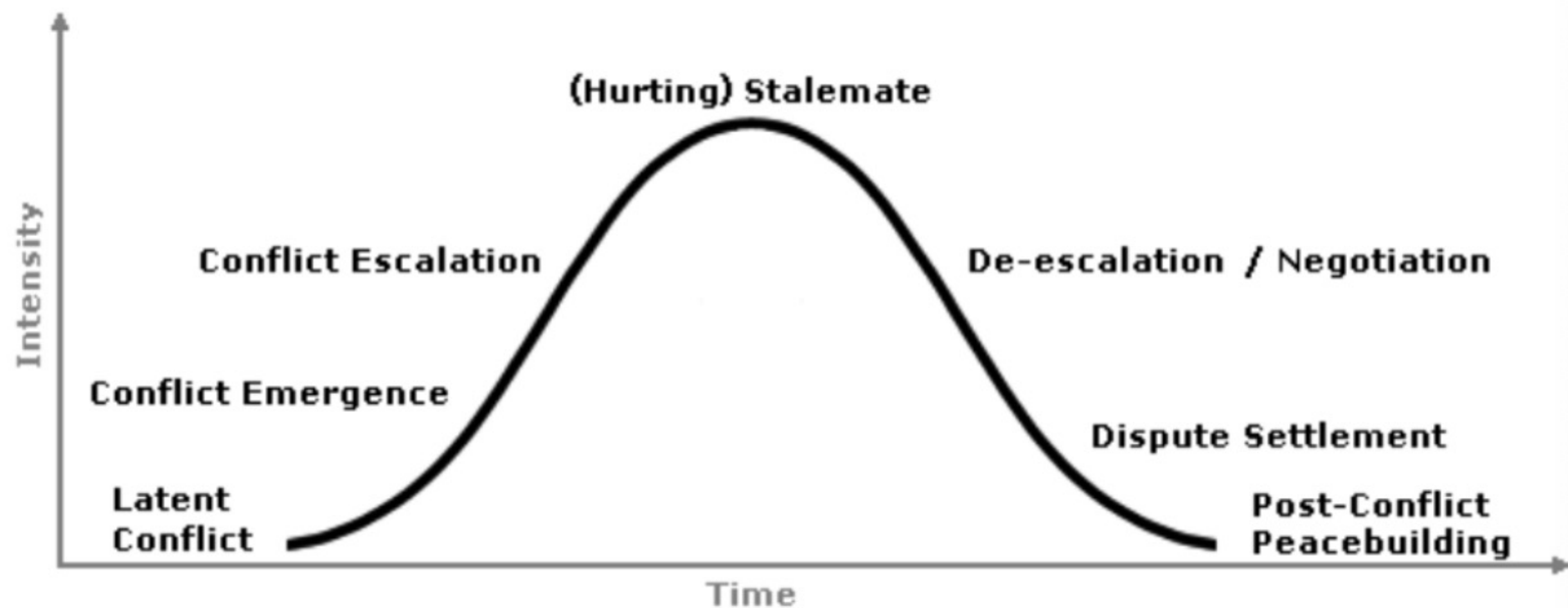
Jak lze chápat disciplínu „řešení konfliktů“ (ŘK)?

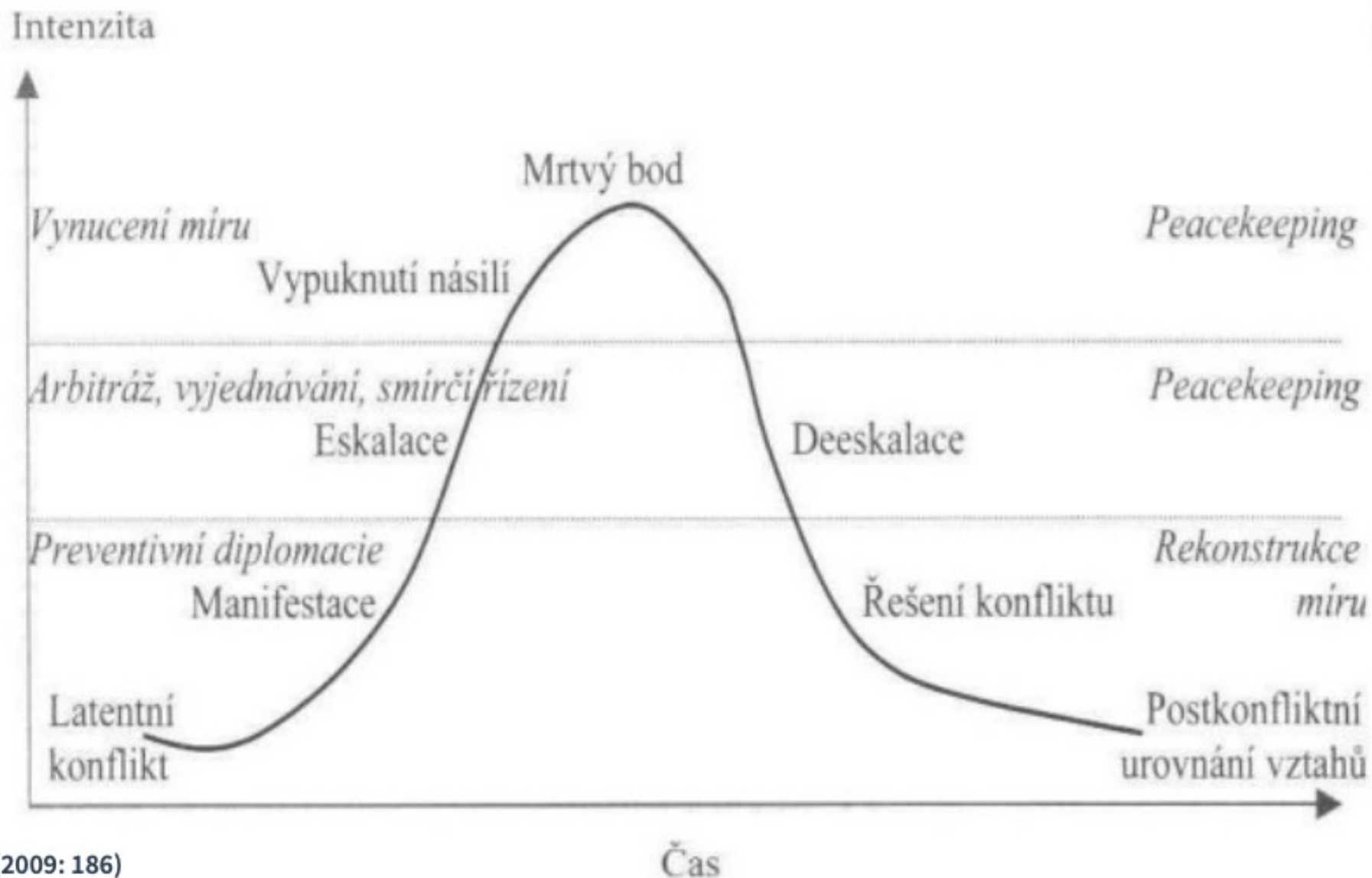
- ŘK je širokým přístupem, který čerpá především z oborů mezinárodní vztahy, bezpečnostní studia a výzkum míru
 - Soustředí se na způsob konstruktivní a kreativní proměny konfliktů, která by minimalizovala použití násilí, umožnila překonání antagonismu mezi rivaly a podpořila přijatelnost a udržitelnost řešení v dlouhodobé perspektivě
 - ŘK se musí ptát, co činit pro efektivní prevenci konfliktů
 - ŘK jako disciplína se výrazně prohlubuje po ukončení konfliktu Východ-Západ
 - Významně se od té doby řeší vnitrostátní konflikty v rozvojových státech
 - do té doby se ŘK převážně zaměřovala na řešení mezistátních konfliktů

Proměny konfliktů v čase

- 19. století – války mezi subjekty mezinárodního systému
 - Po 2. světové válce – soupeření ideologií, komunistická expanze – většina prací se zaměřovala na tradiční velmocenské soupeření a mezistátní konflikty.
 - **Od 50. let se války postupně mění, zvyšuje se počet členů mezinárodního systému, přibývají vnitrostátní konflikty.**
 - **od 60. Let Dekolonizace Afriky - vznik mnoha konfliktů v dekolonizovaných oblastech**
 - **Podstatou: geopolitická změna – vznikla řada nestabilních států**
 - Oteplování vztahu mezi V a Z => úpadek zájmu v rozvíjejících se zemích => destabilizace v těchto zemích, vznik Hnutí nezávislých atd.
 - Čísla napovídají, že počet vnitrostátních konfliktů se od 60. let zvyšuje, nový nárůst je pak v 90. letech => od té doby převažují vnitrostátní konflikty
 - **Od 80. let - počet mezistátních válek se snížil a dochází k mírnému nárůstu vnitrostátních konfliktů**

Fáze konfliktu podrobněji (Waisová 2009: 185-90)

- 1) **Fáze latentní alias nestabilní mír** – aktéři jsou si vědomy jasné neslučitelnosti zájmů, ale zatím nepřišlo rozhodné jednání/konfliktní chování (ještě jsme v rovině diplomacie)
- 2) **Fáze manifestace** – aktéři konfliktu (nebo aspoň jeden z nich) na veřejnosti a rozhodně deklarují neslučitelné zájmy a ochotu je chránit na úkor strany druhé (stále jsme ještě v rovině diplomacie)
- 3) **Fáze eskalace** – aktéři už se snaží dosáhnout svých cílů a ani jeden nechce ustoupit, dochází k dehumanizaci protivníka a narůstání sporných bodů, dochází k mobilizaci a nakonec dojde k eskalaci násilné
- 4) **Mrtvý bod (stalemate)** – ani jeden aktér nemá dostatek prostředků zničit svého protivníka a zvítězit a uvědomují si to, „ideální stav“ pro deeskalaci a řešení
(dodávám, že místo mrtvého bodu, deeskalace a řešení může přijít vítězství jedné ze stran)

5) **Fáze deeskalace** – indikátory je snížení intenzity bojů, ztrát, snižování nároků, obnovení kontaktů, jednání, akceptace externí mediace, ukončení dehumanizování protivníka, dočasná příměří apod.

6) **Fáze řešení konfliktu** – tedy ukončení konfliktu, dosažení dohody, které nějakým způsobem adresují neslučitelnost zájmů

7) **Post-konfliktní normalizace, budování a posilování míru** (tzv. peacebuilding, post-conflict development apod.)

Ozbrojený konflikt

- Sociální situace, kdy v tomtéž okamžiku minimálně dva aktéři usilují o získání téhož statku (hodnoty), přičemž tohoto statku/hodnoty není dostatek, aby uspokojil poptávku všech aktérů
 - Konflikt je neshoda, spor o statek
 - Konflikt je univerzálním rysem lidských společností
 - Vyrůstá z ekonomických odlišností, sociálních změn, kulturním uspořádání, politické organizace....ale rizikové kombinace nevedou vždy k vypuknutí násilí

- **Konflikty jsou dynamické (eskalují a deeskalují) a mnohohvrstevné procesy**
 - **M. Deutsch: konstruktivní a destruktivní**
 - Ne každý konflikt je nutně destruktivní
 - Give war a chance (Edward N. Luttwak): Článek v FP, který pojednává o tom, jestli občasná válka není prospěšná
 - Něco jako ozdravný proces
 - **Přijatelnost násilí je regionálně a kulturně odlišná**
 - **Ozbrojený konflikt není něco nečekaného, ale předchází mu celá řada událostí**

Give War a Chance

Edward N. Luttwak

PREMATURE PEACEMAKING

AN UNPLEASANT truth often overlooked is that although war is a great evil, it does have a great virtue: it can resolve political conflicts and lead to peace. This can happen when all belligerents become exhausted or when one wins decisively. Either way the key is that the fighting must continue until a resolution is reached. War brings peace only after passing a culminating phase of violence. Hopes of military success must fade for accommodation to become more attractive than further combat.

Čtení a rozbor

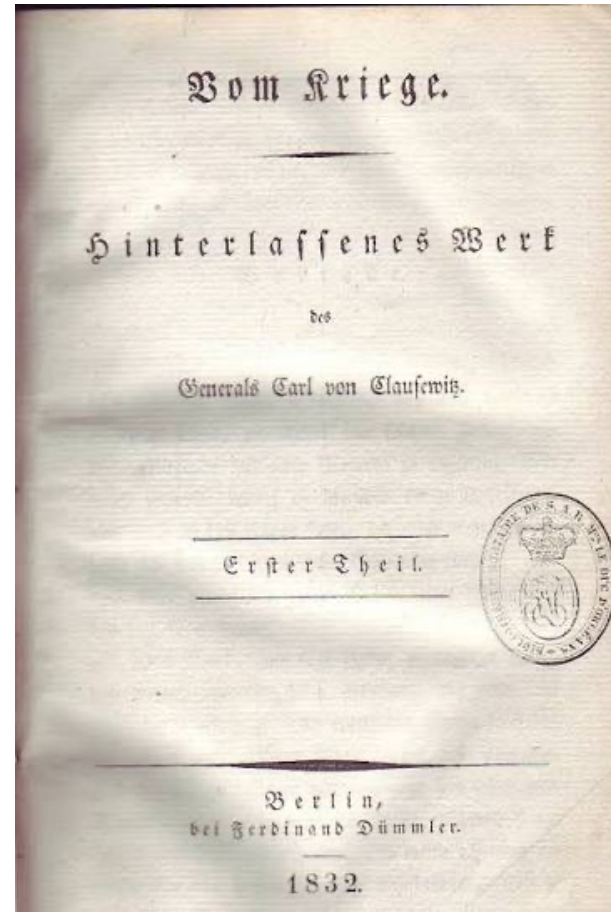
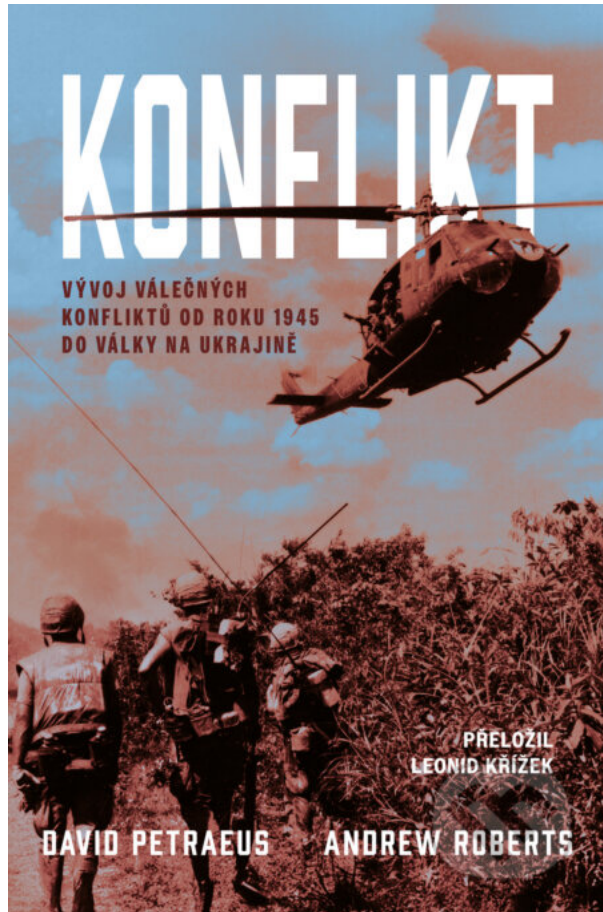
Give War a Chance

Edward N. Luttwak

PREMATURE PEACEMAKING

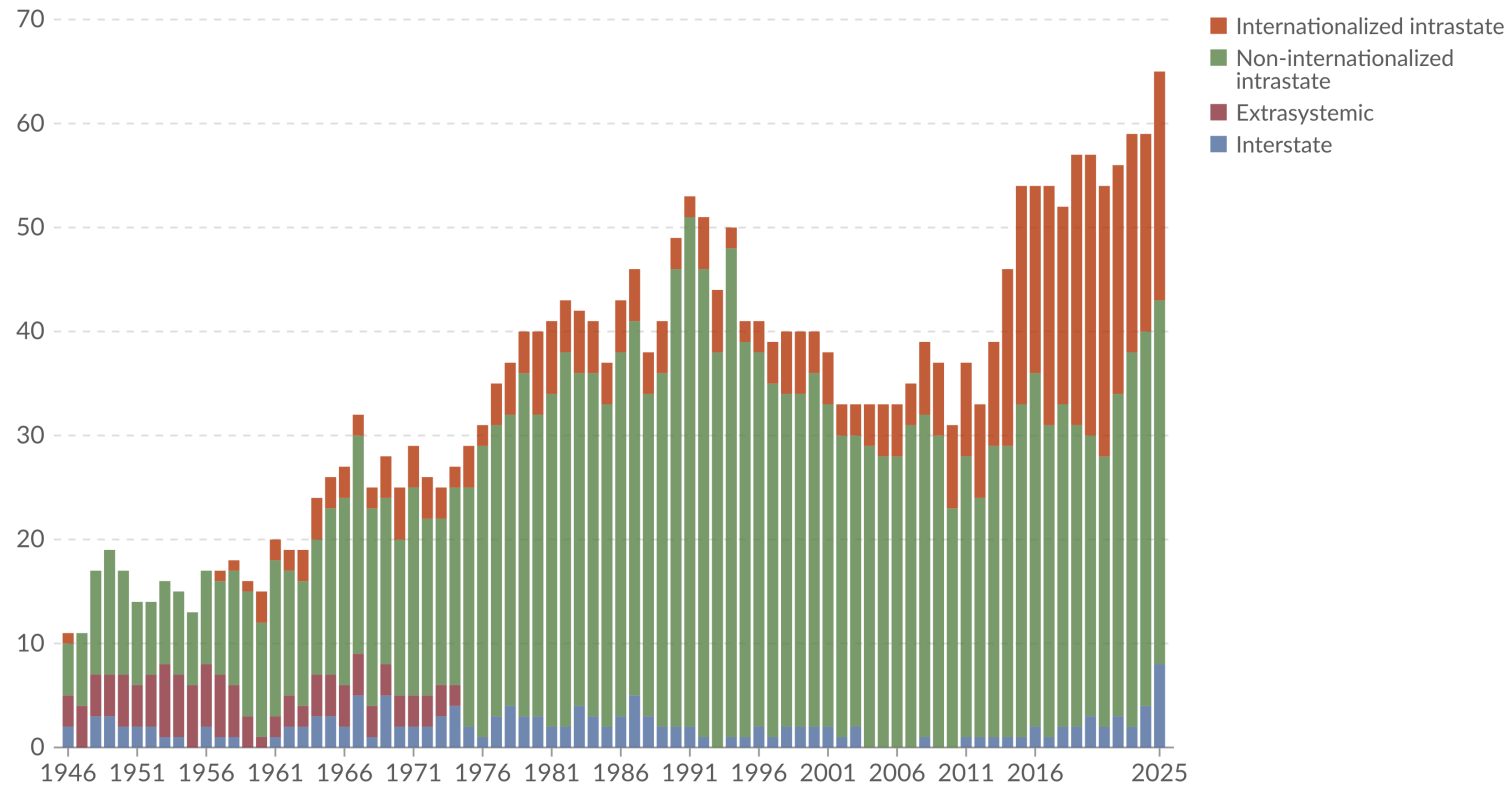
AN UNPLEASANT truth often overlooked is that although war is a great evil, it does have a great virtue: it can resolve political conflicts and lead to peace. This can happen when all belligerents become exhausted or when one wins decisively. Either way the key is that the fighting must continue until a resolution is reached. War brings peace only after passing a culminating phase of violence. Hopes of military success must fade for accommodation to become more attractive than further combat.

- Konflikty nízké intenzity, malý ozbrojený konflikt
 - více než 25 lidí za rok zemře v boji, v průběhu celého konfliktu ale do 1000 lidí
 - Střední ozbrojený konflikt: za rok zemře 25–1000 lidí, v celém konfliktu více než 1000
 - Konflikty vysoké intenzity válka: nejméně 1000 obětí za rok

Number of state-based conflicts World

Included are interstate¹, intrastate², and extrasystemic³ conflicts that were ongoing that year.

Data source: Uppsala Conflict Data Program and Peace Research Institute Oslo (2026); geoBoundaries (2023)

Note: Some conflicts affect several regions. The sum across all regions can therefore be higher than the global number.

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

1. Interstate conflict (UCDP and PRIO) A conflict between states that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

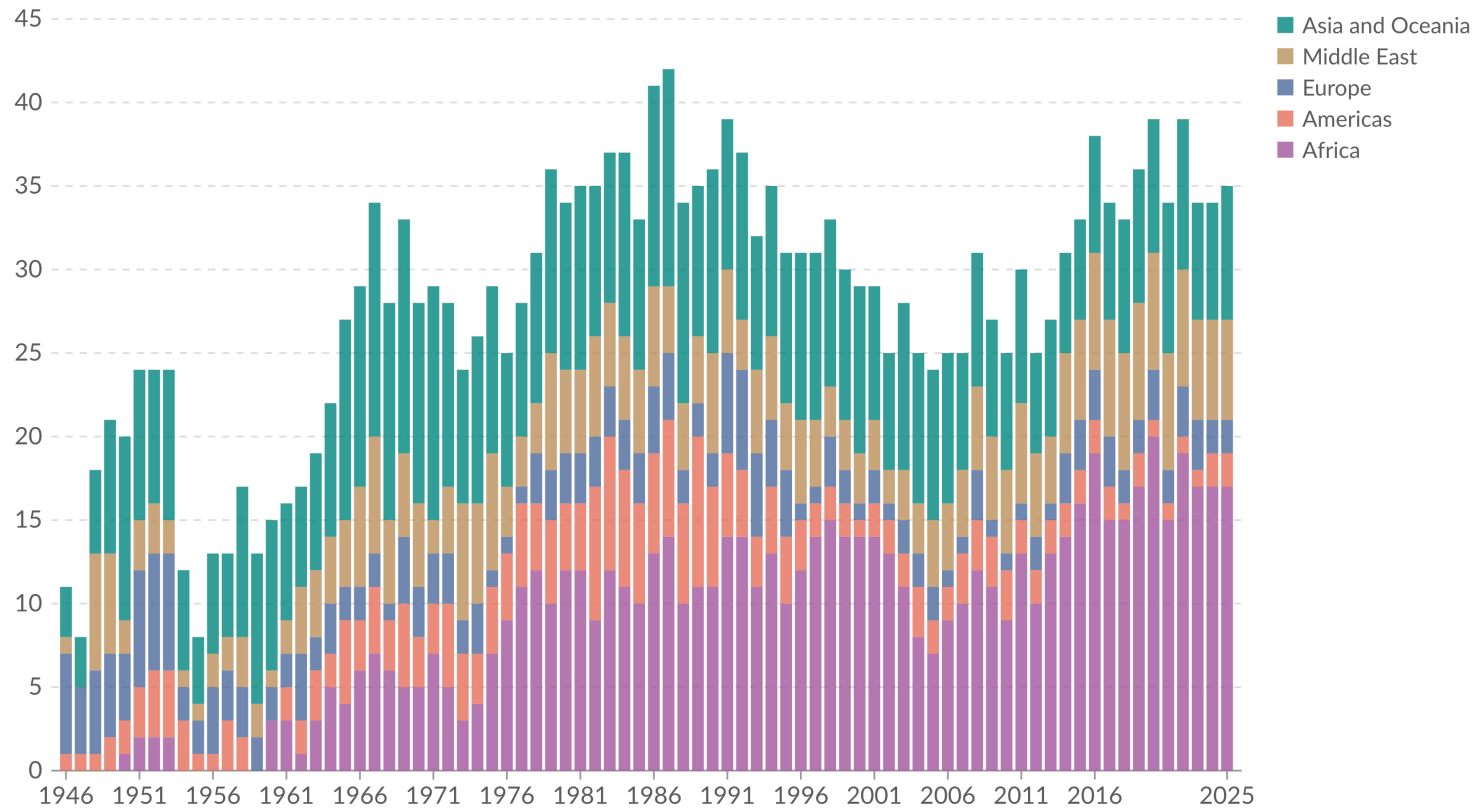
2. Intrastate conflict (UCDP and PRIO) A conflict between a state and a non-state armed group inside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

If a foreign state is involved, it is called "internationalized", and "non-internationalized" otherwise.

3. Extrasystemic conflict (UCDP and PRIO) A conflict between a state and a non-state armed group outside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Number of states involved in state-based conflicts

Included are states that were primary participants¹ in at least one interstate², intrastate³, or extrasystemic⁴ conflict that was ongoing that year.

Data source: Uppsala Conflict Data Program and Peace Research Institute Oslo (2026)

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

1. Primary participants (UCDP) Those participants that have the main disagreement of the conflict.

2. Interstate conflict (UCDP and PRIO) A conflict between states that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

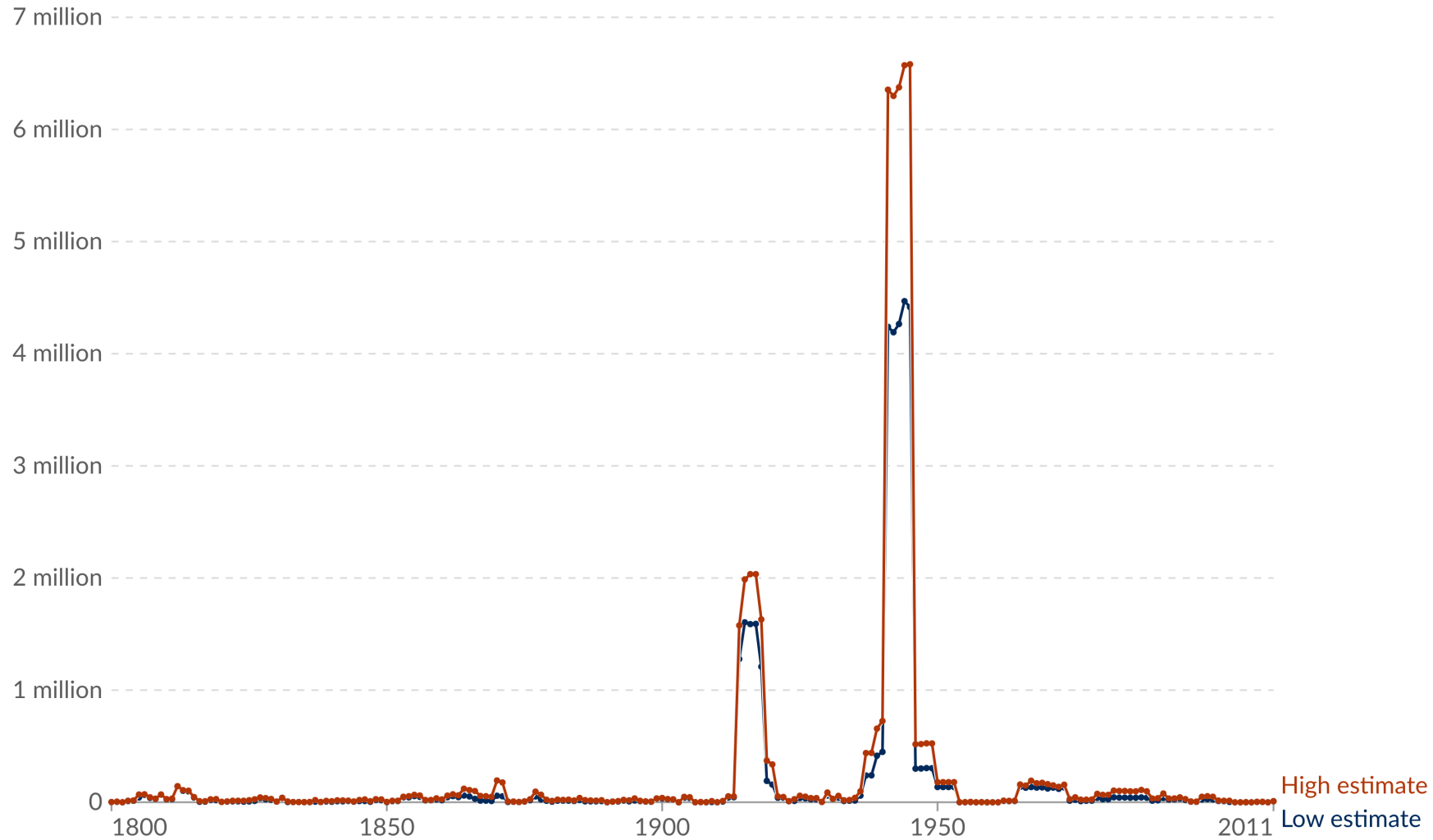
3. Intrastate conflict (UCDP and PRIO) A conflict between a state and a non-state armed group inside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

If a foreign state is involved, it is called "internationalized", and "non-internationalized" otherwise.

4. Extrasystemic conflict (UCDP and PRIO) A conflict between a state and a non-state armed group outside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Deaths in wars World

Included are deaths of combatants due to fighting in conventional wars¹ that were ongoing that year.

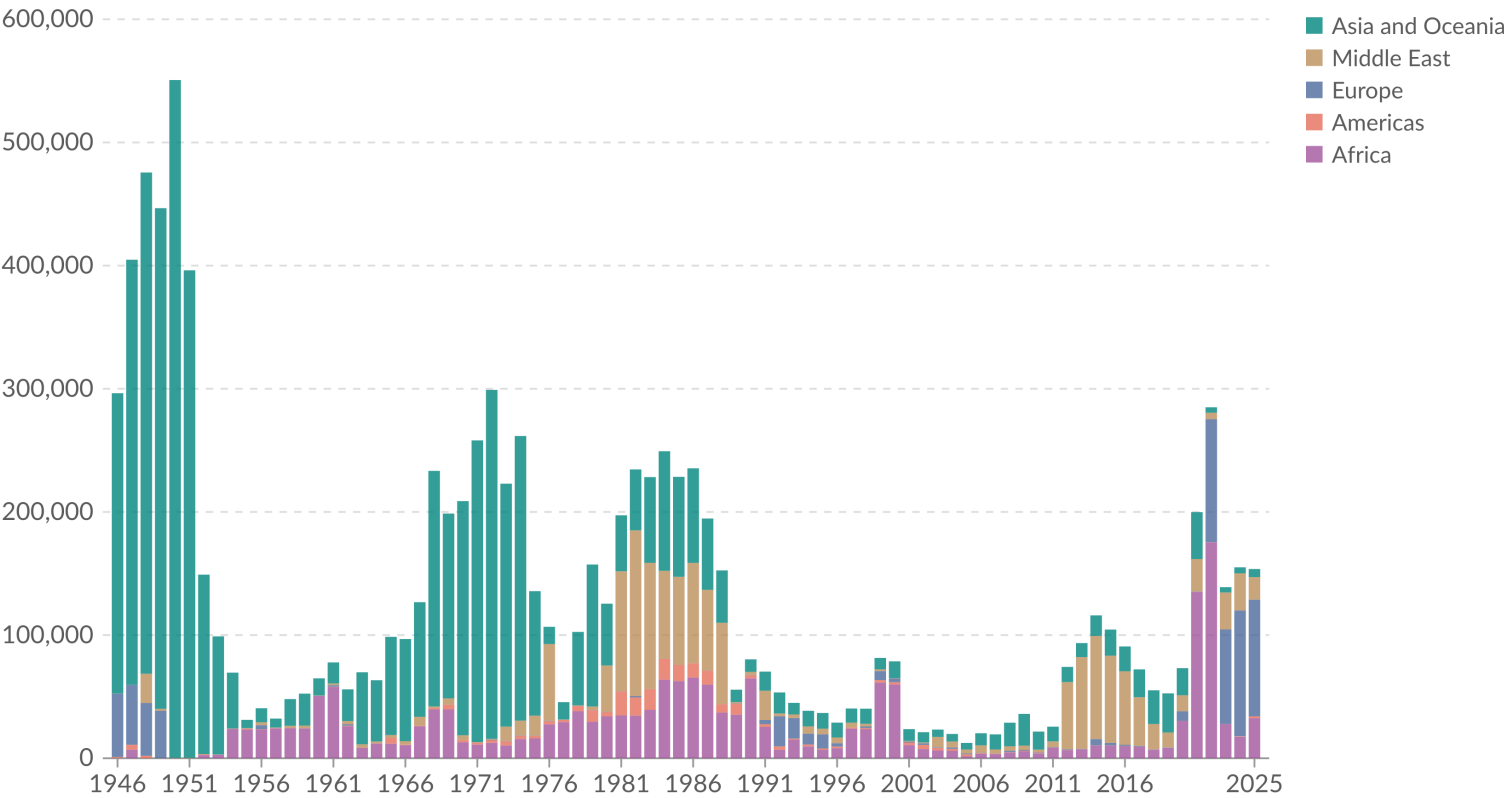
Data source: Jason Lyall, Project Mars (2020)

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

1. Conventional war (Project Mars) A conflict between combatants with differentiated militaries and clear frontlines that causes at least 500 deaths over its duration. This includes combatant deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Deaths in state-based conflicts by region

Included are deaths of combatants and civilians due to fighting in interstate¹, intrastate², and extrasystemic³ conflicts that were ongoing that year.

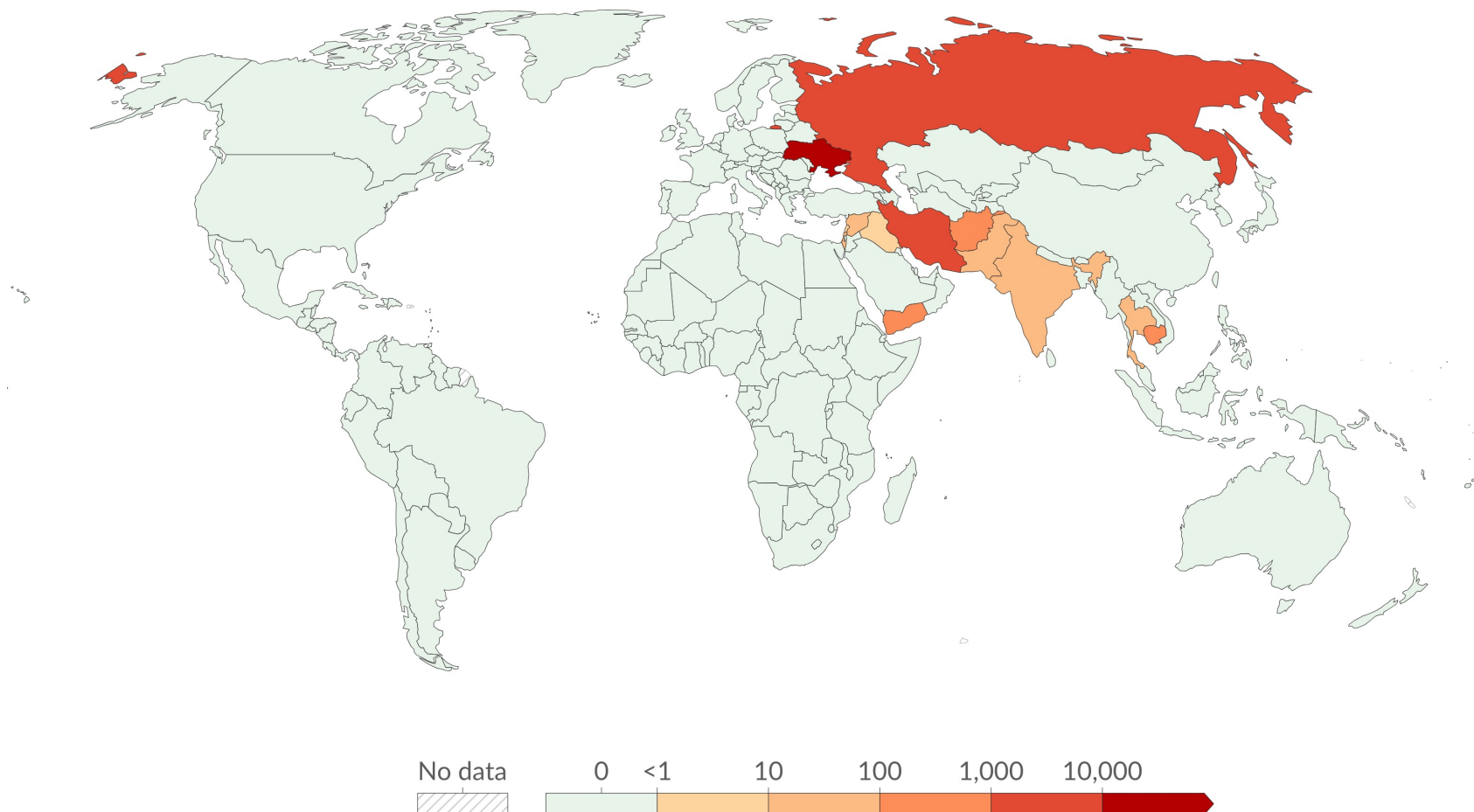

Data source: Uppsala Conflict Data Program (2026); geoBoundaries (2023); Peace Research Institute Oslo (2017)
OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

- 1. Interstate conflict (UCDP and PRIO)** A conflict between states that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.
- 2. Intrastate conflict (UCDP and PRIO)** A conflict between a state and a non-state armed group inside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.
If a foreign state is involved, it is called "internationalized", and "non-internationalized" otherwise.
- 3. Extrasystemic conflict (UCDP and PRIO)** A conflict between a state and a non-state armed group outside the state's territory that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Deaths in interstate conflicts based on where they occurred 2025

Included are deaths of combatants and civilians due to fighting in interstate conflicts¹ that were ongoing that year.

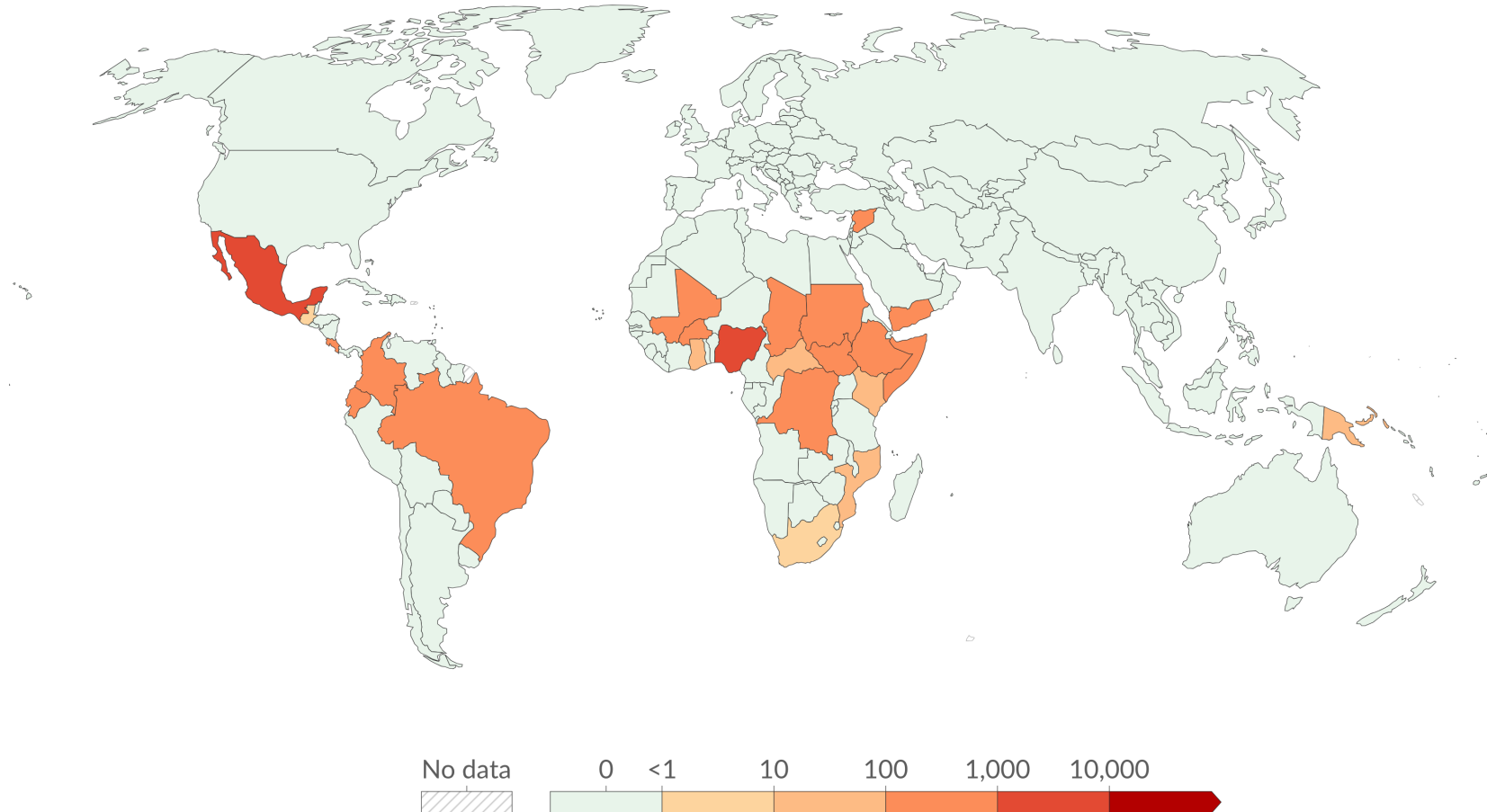
Data source: Uppsala Conflict Data Program (2026); geoBoundaries (2023)

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

1. Interstate conflict (UCDP and PRIO) A conflict between states that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Deaths in non-state conflicts based on where they occurred 2025

Included are deaths of combatants and civilians due to fighting in non-state conflicts¹ that were ongoing that year.

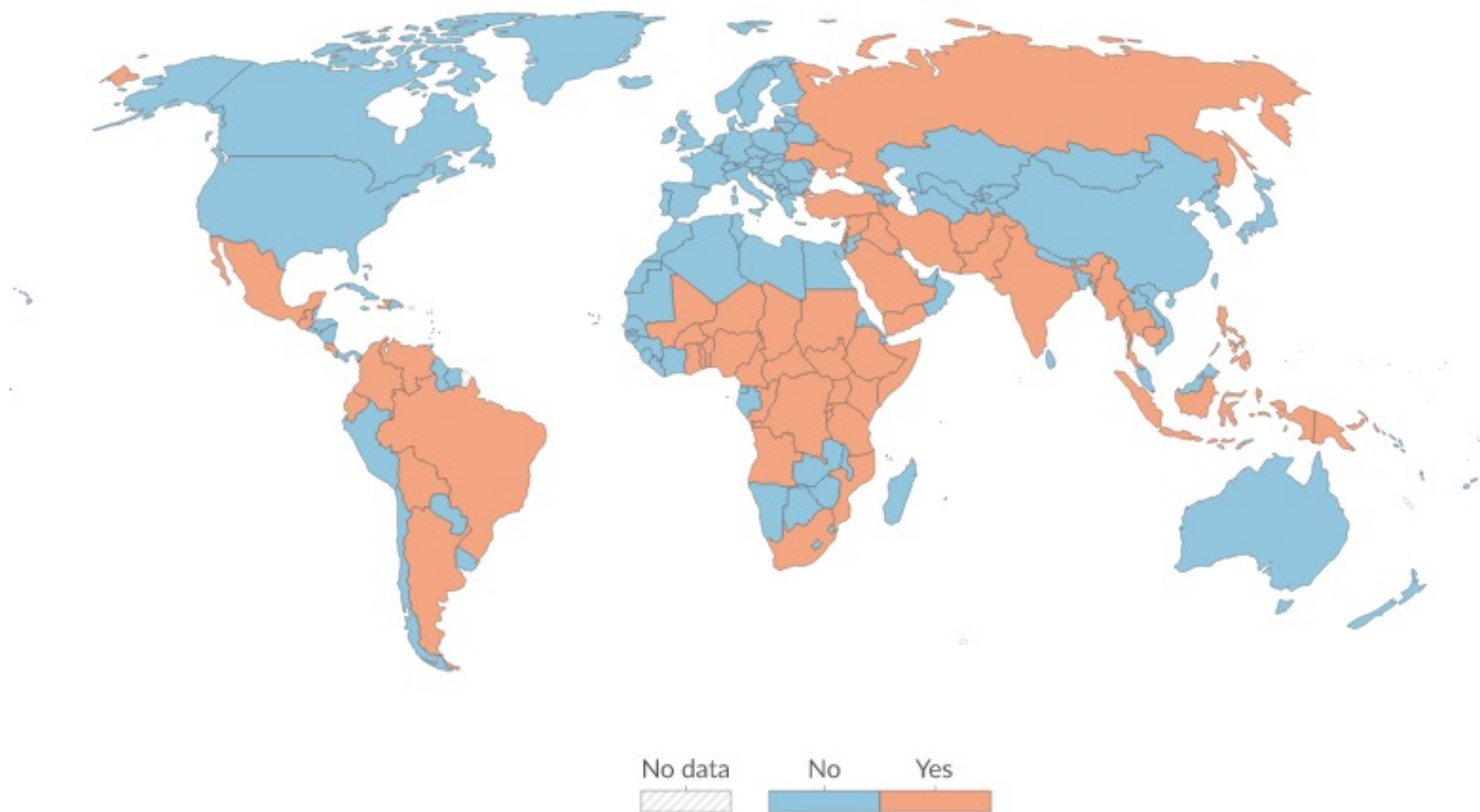
Data source: Uppsala Conflict Data Program (2026); geoBoundaries (2023)

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

1. Non-state conflict (UCDP) A conflict between non-state armed groups, such as rebel groups, criminal organizations, or ethnic groups, that causes at least 25 deaths during a year. This includes combatant and civilian deaths due to fighting, but excludes deaths due to disease and starvation resulting from the conflict.

Countries where armed conflicts took place 2025

Included are armed conflicts that caused at least one death in the country that year.

Data source: Uppsala Conflict Data Program (2026); geoBoundaries (2023)

Note: Current country borders are used across time.

OurWorldinData.org/war-and-peace | CC BY

Válka dle Carla von Clausewitze

- Souboj (Duel) → účastní se dvě nebo více stran
 - Válka je pokračování politiky jinými prostředky
 - Clausewitzova „trojice“ (vyjadřuje celostní porozumění) = faktory určující výsledek války
 - Vášeň → lid → veřejné mínění / lidové cítění
 - Náhoda → armáda → vojenská výkonnost
 - Rozum → vláda → politické řízení
 - Nejistota je klíčová – „tření“, „mlha války“

Typologizace konfliktů

1) Doba trvání konfliktu => války krátké a vleklé

- Krátké – Blitzkrieg (max. 1 rok)
- Vleklé – několikaleté války

2) Teritoriální rozsah => kolik aktérů je do války zapojeno

- Lokální (vnitrostátní nebo mezistátní) – např. Irácko-iránská válka
- Regionální (3 a více států) – velmi často vznikají jako války lokální
- Globální (světové války)

3) Typ aktérů v konfliktu

- Mezistátní konflikt – zapojení profesionálních armád 2 a více států
- Vnitrostátní OK (občanské války) – stát vs guerilla/teroristé/separatistické skupiny
- Vnitrostátní OK se zahraniční účastí – např. OV v Libanonu
- Mimostátní OK - např. Izrael vs Hizballáh

4) Intenzita => rozsah válečných cílů a mobilizace

- Války omezené – vedou se za dosažením politických cílů (zisk území či obsazení části území; nedochází k plné mobilizaci; zapojení prof. arm.)
- Války totální – opak omezené (týká se absolutních cílů – kapitulace protivníka)

5) Motiv započetí konfliktu

- Martin White rozlišuje
 - Válka pro zisk – dobyvačné či imperiální války
 - Války ze strachu – obranné a preventivní konflikty
 - Války ze zásady – konflikty pro velkou myšlenku (náboženské, svaté války, šíření ideologie, islámské výboje)

6) Příčina – většinou multikauzální

- Teritorium – Jihočínské moře, Náhorní Karabach, Kašmír
- Moc – Biafra, Súdán, Východní Timor
- Separatistické tendence
- Ideologické – náboženské, etnické, další ideologické směry (změna režimu)
- Ekonomické – války o zdroje (války o trhy, koloniální války, spoj o Jihočínské moře, válka o Gran Chaco)

7) Způsob vedení boje

- Válka pravidelná (mezi státy) a nepravidelná (asymetrická či nekonvenční)

Výzkum konfliktů - databáze

1) PRIO/Uppsala Conflict Database (vnitrostátní konflikty, intenzita násilí, bojující strany; konflikty od 1947)

- Př. UCDP/PRIO - válka je událost, kdy v průběhu jednoho kalendářního roku zemře alespoň 1000 lidí v souvislosti s vedením ozbrojeného konfliktu.

2) HIIK (konflikty od 1992) – Conflict-barometer

- Každý rok sbírá data o každé zemi. Nerozlišuje příčiny konfliktů a aktérů. Takových databází moc není, protože konflikty se od sebe velmi liší. HIIK má dva limity: zaprvé je od roku 1992. Zadruhé v roce 2001 změnila metodologii (do té doby měla čtyři skupiny konfliktů, od té doby jich je kolem šesti). Takže je to časově dost omezené a nedá se srovnávat konflikty z 90. let se současnými, protože ty kategorie se nekryjí.

3) Correlates of War

- nedostatečně reflektuje poválečný vývoj, který je charakterizován vzrůstajícím počtem občanských válek, vnitrostátních konfliktů a zvyšujícím se podílem civilních obětí. Př. situace ve Rwandě byla vyhodnocena podle UCDP jako válka jen v letech 1991-1992 a rok 1994, kdy došlo ke genocidě, byl zařazen o kategorie středně velký konflikt.
- Každou databázi je třeba brát s rezervou a než s ní začnu pracovat, tak se seznámit s metodologií - obvykle zanesená v tzv. codebook. Práci s databází je vhodné doplnit kvalitativní studií.

System včasného varování (SVV)

- **V dlouhodobé perspektivě snižuje lidské i materiální ztráty**
 - Snaha předejít eskalaci ozbrojeného konfliktu
 - SVV vyhodnocuje danou situaci na základě následujících ukazatelů:
- **Statistické indikátory**
 - Demografické změny, ekonomické výkyvy, bezpečnost, společenská a politická situace, lidská práva, nárůst extremismu
- **Expertí v terénu**
- **Sledování lokálních periodik a zpravodajských portálů**
 - Obsahové analýzy
- **Sledování externích vlivů**
 - Šíření nepřátelských narativů
 - Hybridní problematika
 - Migrace
- **V OSN existuje od roku 2000 tým pro prevenci**
- **Jednotlivé faktory však vždy nemusí směřovat ke konfliktu**
- **Případ Botswany a Sierra-Leona**

System včasného varování (SVV) - SIPRI

- **SIPRI má cca 1260 indikátorů, které jsou rozděleny do 9 skupin**
- *Justice and human rights*
- *Socio-cultural factors*
- *Internal security setting*
- *Geopolitical setting*
- *Military and security*
- *Environment and resource management*
- *Governance and Political Stability*
- *Socio-economic factors*
- *Regional and Country-Specific factors*

Nástroje prevence konfliktů

- **Základní rámec nástrojů a mechanismů prevence je dán kapitolou VI Charty OSN – pokojné řešení sporů**
- **Metody cukru a biče**
 - Snaha přivést strany ke mediaci (přinutit) x materiální či politická pomoc
 - Záleží na typu konfliktu, aktérů
 - Je zde potřeba mezinárodní spolupráce, ne vše si je schopen stát zajistit sám, ještě když je destabilizovaný
- **Oficiální diplomacie**
 - Mediace, negociace, smírčí řízení, dobré služby, neformální konzultace, mírové konference, zvláštní vyslanci, diplomatické sankce, mezinárodní výzva, diplomatické uznání/neuznání
- **Neoficiální diplomacie**
 - Podpora tradičních způsobů řešení konfliktů (rada starších), mírové komise, civilní pozorovatelé
- **Armáda**
 - Preventivní rozmístění ozbrojených sil, restrukturalizace, profesionalizace a reforma ozbrojených sil

- **Ekonomika a sociální oblast**
 - Ekonomické reformy
- **Politika**
 - Vytváření politických stran a institucí, demokratizace politického systému, zajištění postavení menšin, monitoring voleb, rozvoj OS, podpora LP, protikorupční opatření
- **Právo**
 - Tribunály pro válečné zločiny, vyšetřovací komise, reforma policie
- **Média a vzdělávání**
 - Mezinárodní a multietnické vysílání, vzdělávací programy
- **• Peacekeeping**
 - Přispívá k řešení konfliktů, ale není to jejich hlavní cíl prevence konfliktu
- **• Ad hoc věci**
 - Preventivní rozmístění jednotek OSN na žádost jedné ze stran konfliktu

Peacekeeping

1. generace

- 1956 - UNEF – Sinaj

2. generace – mise 2. generace - 90.léta = expanzivní období peacekeepingu

- UNPROFOR 1992–1995
- UNAMIR 1994

3. generace

- Mise od 60. let překračují standard mise OSN
- Někteří autoři říkají VI ½ +
- mise podle kap. 6 1/2 + => mise selektivního vynucení - mise měly mandát na užití ozbrojené síly za účelem obrany civilních území – úkoly byly selektivně vybrány
- Jiná opatření při prosazování humanitárních opatření
- tato 3. Generace se vyznačuje velkým počtem personálu
- Široká škála aktivit – oprava infrastruktury, volby, ekonomické instituce, do jisté míry nahrazují domácí instituce

Aktéři

- **Státy, regionální státy**
- **Mezinárodní organizace**
- **Nevládní organizace**
 - Nestrannost, flexibilita
- **Regionální organizace**
 - V souvislosti se svou geografickou blízkostí mohou včas vycítit problém
 - Znalost místního prostředí
 - OBSE, ASEAN, Africká unie, EU
- **Lokální aktéři**
- **Jednotlivci**
 - Carter - mediace izraelsko-egyptských jednání mezi Anvarem Sadatem a Menachemem Beginem v Camp Davdu 1978
- **Zvláštní role OSN**
 - Činnost regionálních organizací v rámci preventivní diplomacie a řešení konfliktů upravuje kapitola VIII Charty OSN –
 - Oblastní dohody
 - Výhradní postavení Rada bezpečnosti

Types of Actors

Approaches to Building Peace

Level 1: Top Leadership

Military/political/religious leaders with high visibility

Focus on high-level negotiations
Emphasizes cease-fire
Led by highly visible, single mediator

Level 2: Middle-Range Leadership

Leaders respected in sectors
Ethnic/religious leaders
Academics/intellectuals
Humanitarian leaders (NGOs)

Problem-solving workshops
Training in conflict resolution
Peace commissions
Insider-partial teams

Level 3: Grassroots Leadership

Local leaders
Leaders of indigenous NGOs
Community developers
Local health officials
Refugee camp leaders

Local peace commissions
Grassroots training
Prejudice reduction
Psychosocial work in postwar trauma

↑
Affected Population
↓

Derived from John Paul Lederach, *Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies* (Washington, D.C.: United States Institute of Peace Press, 1997), 39.

Odpovědnost za ochranu

- Responsibility to protect (R2P)
- **R2P je přístup, který umožňuje podniknout humanitární intervenci, pokud stát není schopen zajistit svým obyvatelům bezpečnost (nebo je to dokonce ten stát, který ty hrozby produkuje)**
- **R2P je výsledek Světového summitu OSN z roku 2005**
- Strategie se však formuje již v roce 2001
- **Mezinárodní norma => není v mez. právu -> aktéři se shodli, že budou R2P dodržovat**
- => 2009 – státy OSN potvrdily svůj souhlas s R2P
- **Objevuje v návaznosti na etnické čistky na Balkáně či ve Rwandě**
- **3 pilíře R2P**
 - 1) Každý stát má povinnost chránit svoje občany před zločiny proti lidskosti – čistky, válečné zločiny atd.
 - 2) MS má povinnost napomenout daný stát, pokud se tak neděje
 - 3) pokud stát není schopen ochránit svou společnost, MS je povinna zakročit

- **Pokud dojde k naplnění R2P, RB diskutuje o donucovacích nástrojích Charty OSN**
- **R2P už byla uplatněná ve více než 80 případech – Středoafriická republika, Pobřeží slonoviny, DRK, Libérie, Libye, Mali, Somálsko, Jižní Súdán, Sýrie**
- **Kritika R2P**
 - Je to nástroj liberálního Západu
 - Otázky suverenity
 - Kritici tvrdí, že R2P nikdy nebude použito proti silným aktérům MS
 - R2P je jen o vojenské akci
 - To však není pravda
 - Státy RB nemusejí prosazovat mezinárodní zájem, ale své národní partikulární zájmy
- Je to stále universální nástroj?
- Státy RB nikdy nepůjdou proti sobě
- Případ Libye - Došlo ke svržení režimu a vyvolání vlny nestability
- Byly státy opravdu neutrální?

Mír a konflikty

- **Johan Galtung (1967: 17) se domnívá, že v mezinárodním systému s**
- **existence:**

1) Pozitivního míru

- pozitivní je typické, že se vyznačuje sdílením společných hodnot

2) a negativního míru

- Negativní mír značí absenci kolektivního násilí
- **Výzkum míru** 60—70. léta (severské země, Z Německo, USA)
- COPRI (Copenhagen Peace Research Institute)
- Reakce na dekolonizaci a následné konflikty
- Společné premisy
- Čím více zbraní, tím je svět nebezpečnější – není to cesta k zajištění bezpečnosti
- Autoři nestudovali hrozby, zbraně, zbrojení, ale dali základ oboru řešení konfliktů (jak předcházet ozbrojeným konfliktům, post-konfliktní rekonstrukce, rozpad státnosti atd.)

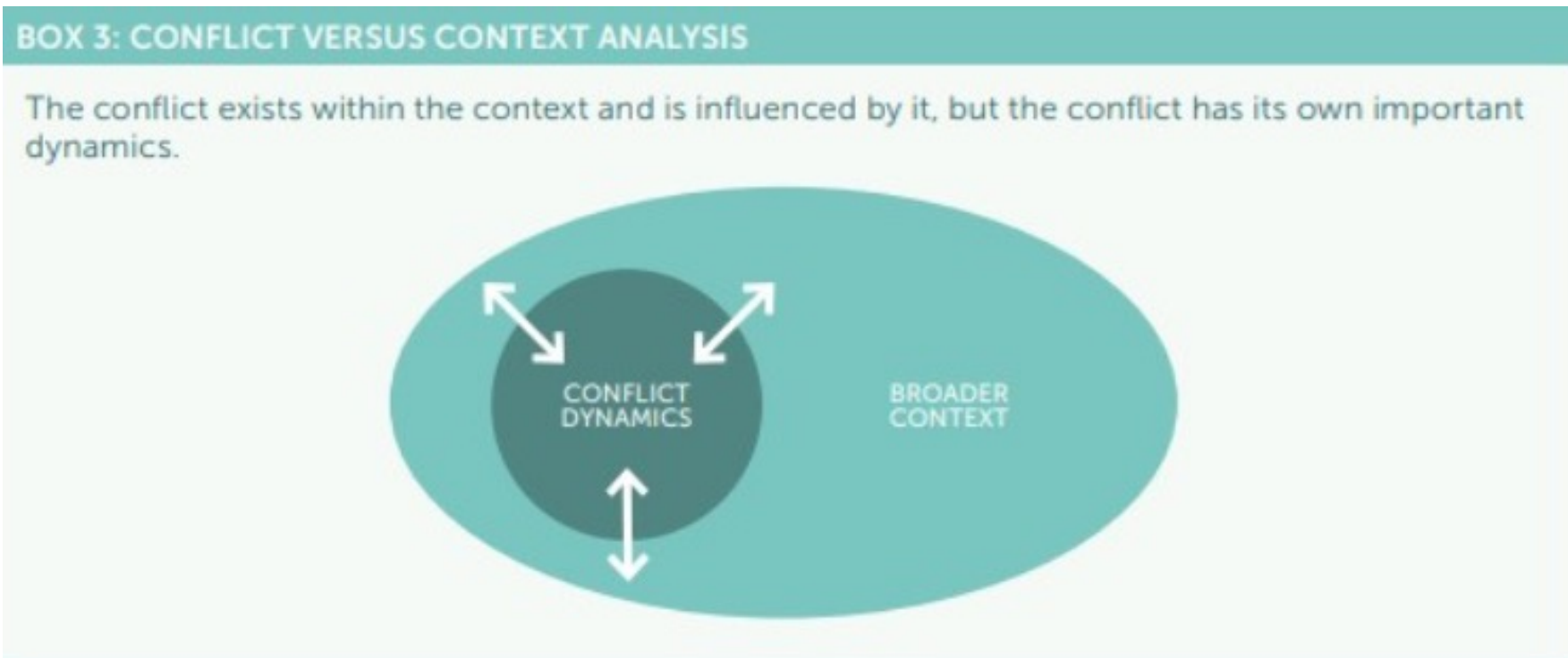

Analýza konfliktů

- = „nástroj pro vytváření, implementaci a evaluaci programů budování míru – ať už kvůli prevenci ozbrojených konfliktů, pokusům válku a násilí ukončit, pomoci společnostem se po válce zotavit či dosáhnout větší spravedlnosti a rovnosti.“ (GPPAC 2017: 9)
- Zajímají nás příčiny, aktéři konfliktu, dynamika, kontext...
- Berme to jako komplikovanou diagnózu → chceme přijít na to, co je s pacientem špatně (válka) a hlavně ho VYLÉČIT, to je normativní pojetí

Analýza konfliktu vs. Analýza kontextu (GPPAC 2017)

- Kde už začíná analýza kontextu (historie, ekonomické, sociální faktory – to vše mohou být vlastně klíčové příčiny)? Znalost kontextu jako „automatická“? „Kolik“ jí má být zahrnuto v analýze konfliktu?

1) Analýza aktérů konfliktu

- Definování a dělení aktérů konfliktu
 - Aktéři = obvykle jako strany konfliktu, ti, kteří mají přímý nebo nepřímý dopad na konflikt (např. povstalecká skupina, vláda...)
 - Obvykle nikoliv oběti/civilisté, jindy se i civilnímu obyvatelstvu přikládá „agency“
- Stakeholders (zúčastněné strany):
 - **Primární:** syrská vláda vs. Svobodná syrská armáda/opozice
 - **Sekundární:** YPG/SDF, Libanonský Hizballáh, Rusko, Írán, USA, Irák
 - **Externí (ale rozuměj bez přímého zapojení – rozlišení boots on the ground?):** EU, UAE, KSA, Izrael

Dělení aktérů

- Strany konfliktu (bojují, financují apod.) vs. třetí strany (mírové aktivity – mediace, humanitární pomoc...)
- Lokální (sub-státní), národní, regionální, globální aktéři
- Aktéři často nejsou homogenní a je třeba vnímat vnitřní rozpory, pokud se projevují v jejich chování, ovlivňování dynamiky konfliktu:
 - Neshody DoD a DoS ohledně přístupu k SDF (ale USA nakonec jedná „homogenně“)
 - SDF/NES – arabské komponenty vs. kurdské komponenty, PKK vs. „Rojava na prvním místě“

Spoilers (kazisvěti, popř. mírokazi)

- S termínem se setkáváme v kontextu probíhajících mírových jednání (Stephen Stedman, William Zartman a jeho teorie zralosti)
- Stedman (1997: 5): Některé zúčastněné strany/aktéři konfliktu mohou být označeny za tzv. spoilers: „vůdci a strany, které věří, že mír, který přijde po jednáních ohrožuje jejich mocenské postavení, světonázor či zájmy a zároveň se uchylují k násilí, aby mírová jednání podkopali“
- Zkrátka usilují o to, aby nedošlo k ukončení konfliktu dohodou (conflict settlement)

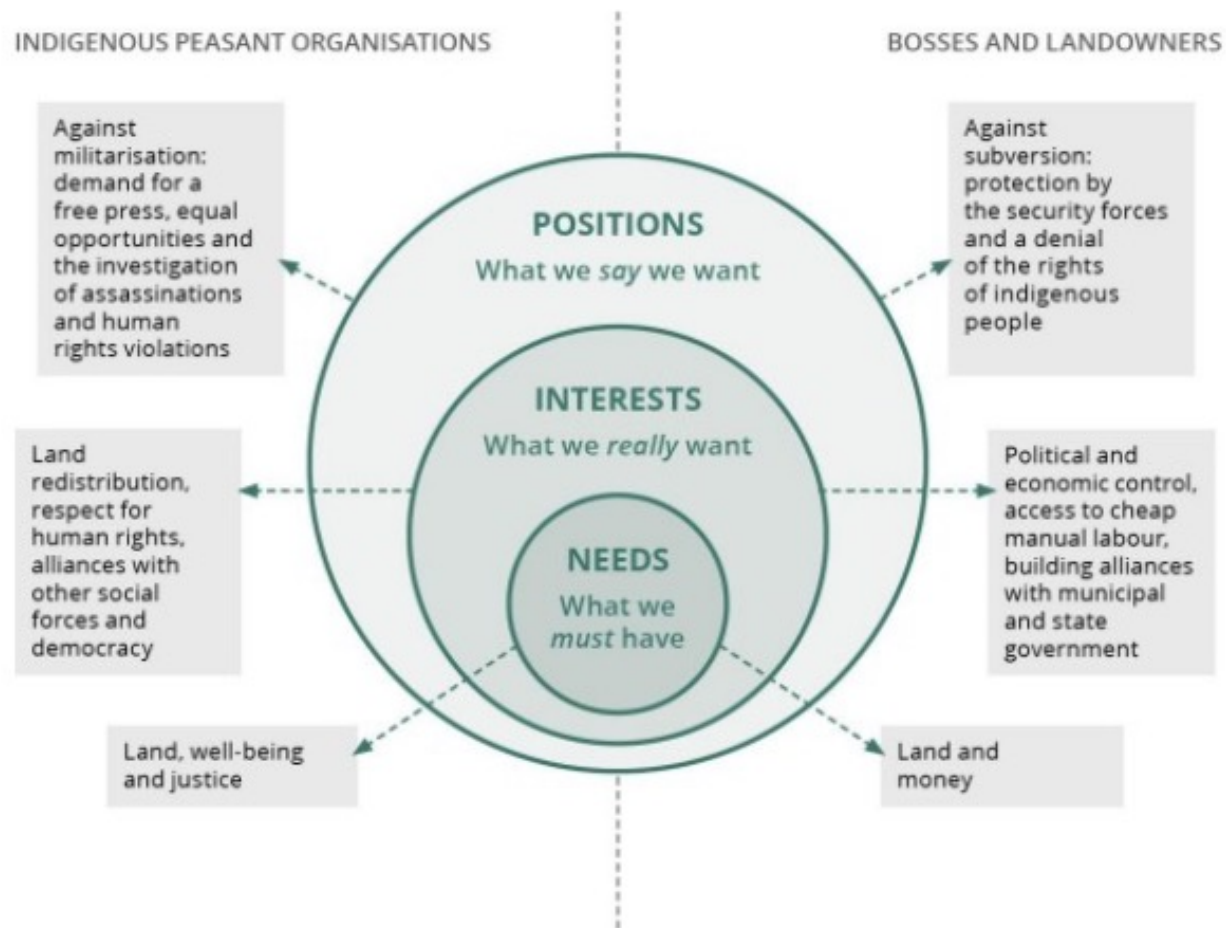
Analýza aktérů (GPPAC 2017; Fisher a kol. 2000)

- **1) Problémy/issues („o co jde“, co je jablkem sváru?):** identita, půda, odtržení, ideologie, převzetí moci, ekonomický benefit, obecně, jaké jsou jejich cíle?
- Dále můžeme rozlišovat:
 - **Pozice (Positions):** co říkáme, že chceme – chci okno otevřené, nebo zavřené
 - **Zájmy (Interests):** proč chceme, to co říkáme, že chceme - preferuji čerstvý vzduch nebo se více bojím, že dostanu z průvanu rýmu?
 - **Potřeby (needs):** co musím mít, co mě motivuje, abych měl tyto zájmy/preference – zdraví
- **2) Vliv a moc alias capacity/síla:** manpower, finanční prostředky, přístup k nerostným zdrojům, výzbroj, kontrola území apod.

Cibulová analýza aktérů (Herbert 2017; Fisher a kol. 2000)

- A tady už hezky vidíme i neslučitelnosti

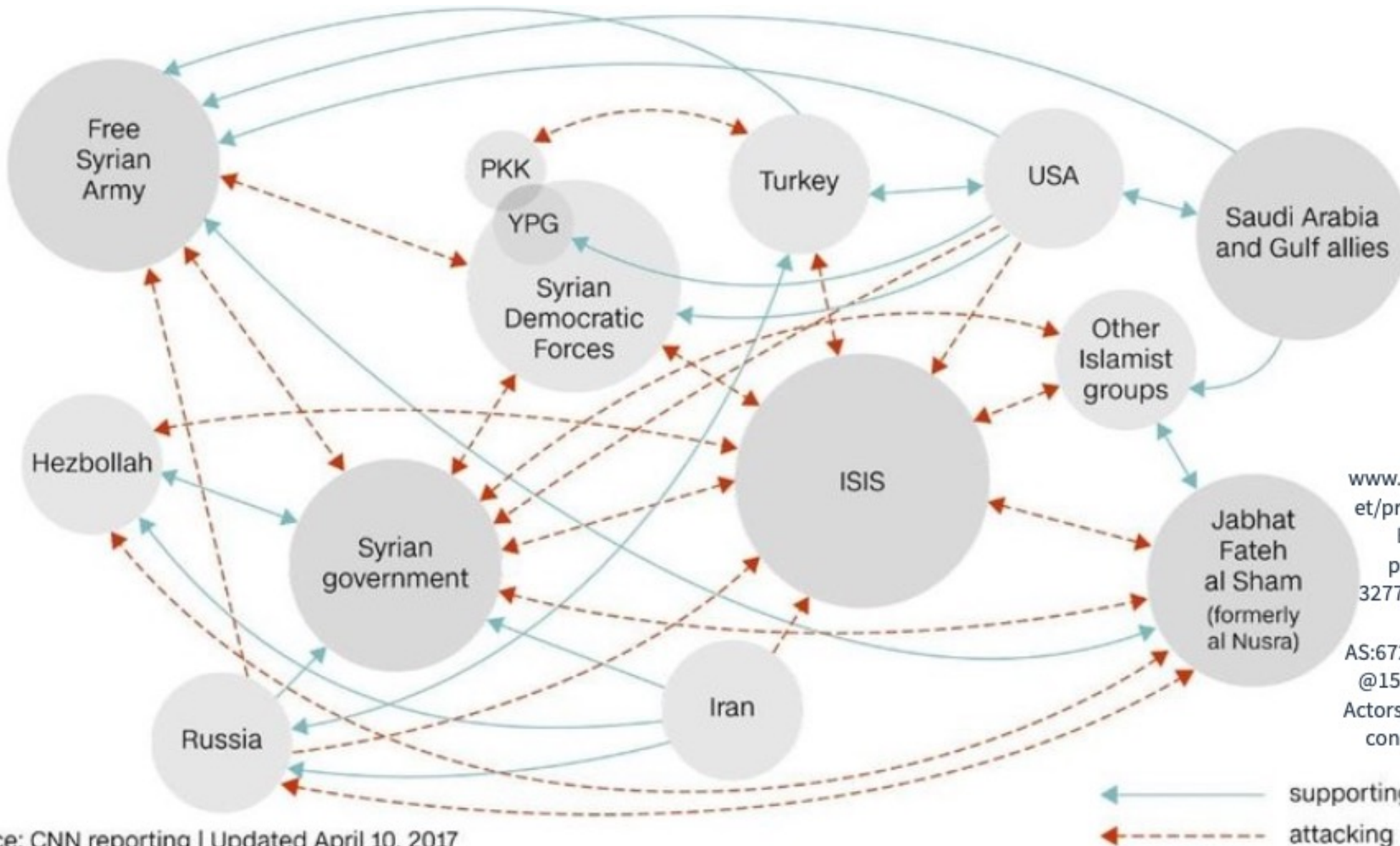
Figure 3: Onion actor analysis – actors' positions, interests and needs in Chiapas, Mexico

Source: Adapted from Fisher, et al. (2000: 27)

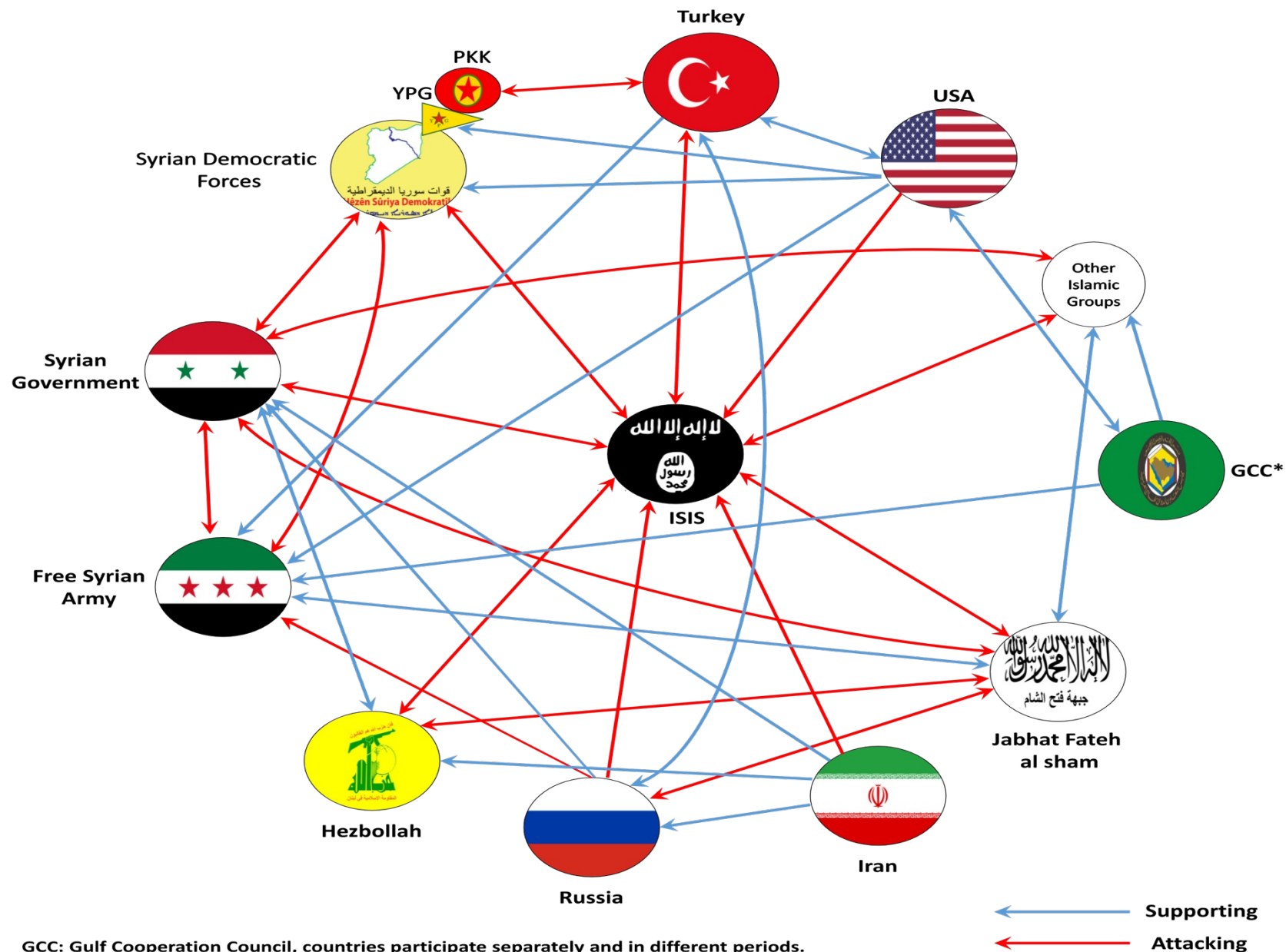
Jak postupujeme při analýze aktérů (viz Herbert 2017: 13)

- 1) Kdo jsou primární, sekundární, externí aktéři konfliktu? (vláda, nestátní ozbrojení aktéři...)?
- 2) Jaké jsou jejich zájmy? Pozice? Potřeby? Co chtějí? Jaké jsou jejich preference? Světonázor? Ideologie? Motivace? Co chtějí a proč to chtějí? - tady potom už uvidíme neslučitelné zájmy
- 3) Jakou mají sílu/schopnosti/kapacity? Mají místní legitimitu u obyvatel, mají zdroje, zbraně...?
- 4) Jaké mají pobídky a naopak (incentives and disincentives) demotivace bojovat či dosáhnout míru?
- 5) Kdo jsou kazisvěti/spoilers?
- 6) Jako „kapacity pro mír“ (capacities for peace)? Jsou zde skupiny volající po ukončení násilí, co spojuje lidi napříč konfliktem? (např. církevní představitelé, občanské společnosti, kmenový systém spravedlnosti)
- 7) Jaké jsou vztahy mezi aktéry? Aktivní konflikt, neaktivní konflikt (např. příměří), podpora (jaká forma), kooperace/spojenectví, zkrátka je třeba identifikovat vztahy „přátelství a nepřátelství“

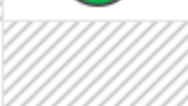
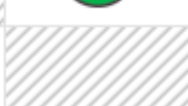
<https://www.researchgate.net/profile/Maarten-Bolhuis-3/publication/327744627/figure/fig1/AS:672473490137100@1537341582996/Actors-in-Syrian-civil-conflict-by-2017-15.jpg>

Source: CNN reporting | Updated April 10, 2017

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/73/Participants_in_Syrian_Civil_War-en.svg

Legend: Friends Enemies It's complicated

	Syrian Government	Syrian Rebels	ISIS	Jabhat al-Nusra	Kurds	U.S. and Allies	Iraq	Iran and Hezbollah	Russia	Saudi Arabia, Gulf States	Turkey
Syrian Government											
Syrian Rebels											
ISIS											
Jabhat al-Nusra											
Kurds											
U.S. and Allies											
Iraq											
Iran and Hezbollah											
Russia											
Saudi Arabia, Gulf States											
Turkey											

Mapování vztahů mezi aktéry (GPPAC 2017: 44)

MAPPING CONVENTIONS

KEY: In mapping, we use particular conventions. You may want to invent your own.

Circles indicate parties to the situation. Larger = more power with regard to the issue.

Wavy lines indicate discord or conflict.

Double line/cross hatch indicates a broken connection.

Straight lines indicate links, fairly close relationships

Dotted lines indicate informal or intermittent links.

A Rectangle indicates an issue/topic or something other than people.

Double lines indicate an alliance

Arrows indicate the main direction of influence or activity.

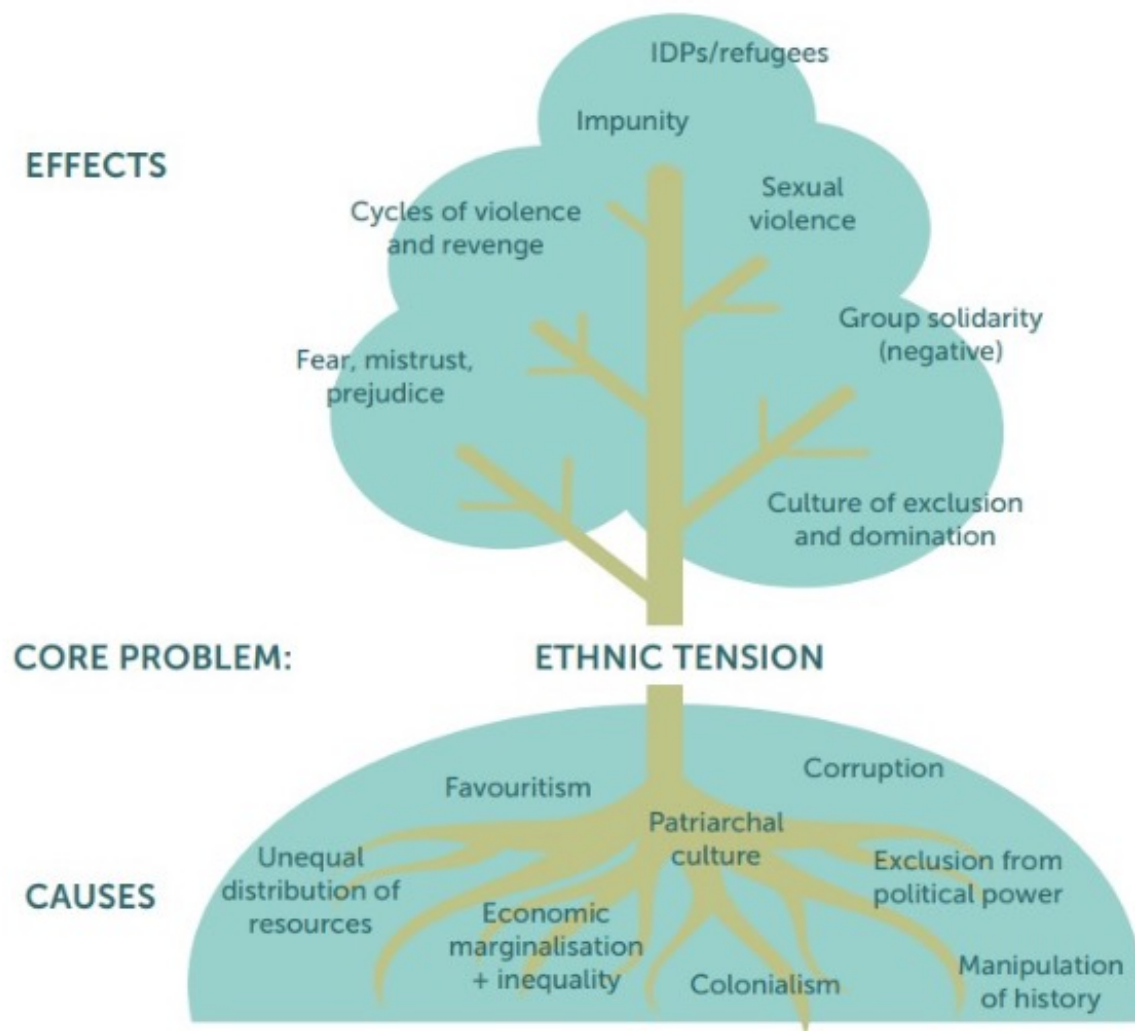

A Dotted Area or "Shadow" shows external parties that have influence, but not directly involved.

2) Analýza příčiny konfliktů

- Základní rozdělení příčin konfliktů
 - Pozor – zřídka najdeme jednu nebo dvě příčiny, většinou jde o jich je více
 - **Strukturální příčiny (structural causes):**
 - Nerovné rozdělení půdy, omezení svobody slova, jazykové a kulturní restriktce, nedostatek služeb poskytovaných státem, nerovný přístup k zaměstnání, slabost státu apod.
 - **Bezprostřední příčiny (proximate causes):**
 - Přelití konfliktu ze sousední země, získání zbraní, náhlé oslabení vládní moci, objevení přírodních zdrojů apod.

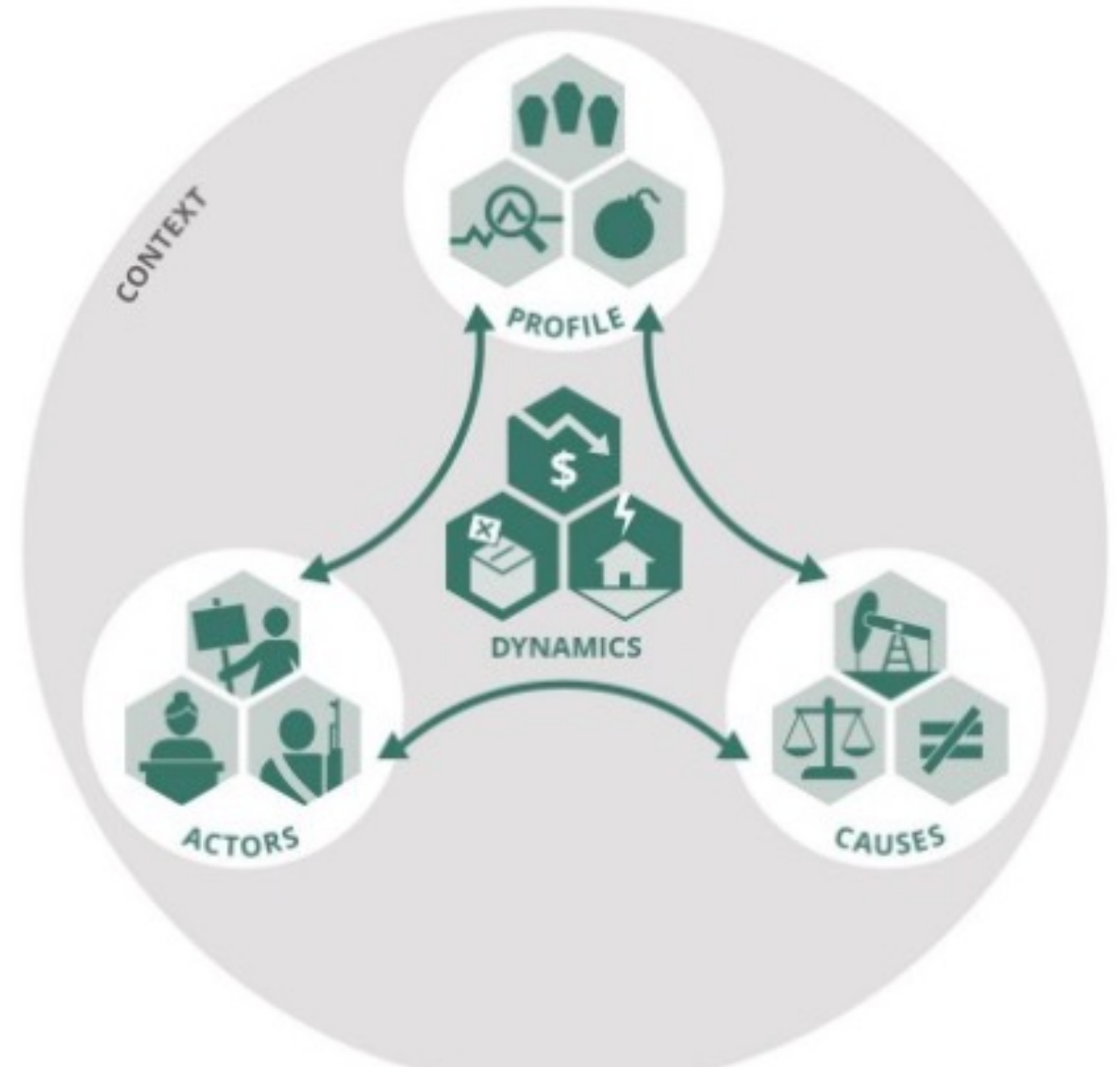
Skvělá pomůcka = strom konfliktu (GPPAC 2017: 46- 7)

3) Dynamika konfliktu

- Dynamika (Herbert 2017)
 - Jaká je současná dynamika konfliktu?
 - Latence, eskalace, mrtvý bod, deeskalace, řešení...
 - Latentní i manifestované násilí
 - Jde o porozumění procesům, jak jsme se dostali k násilí, nejde čistě jenom o chronologický popis prohlášení, střetů apod., jde o zachycení interakcí mezi příčinami, aktéry a kontextem

Figure 5: Visualising the dynamics of conflict—how the conflict actors, causes and profile interact

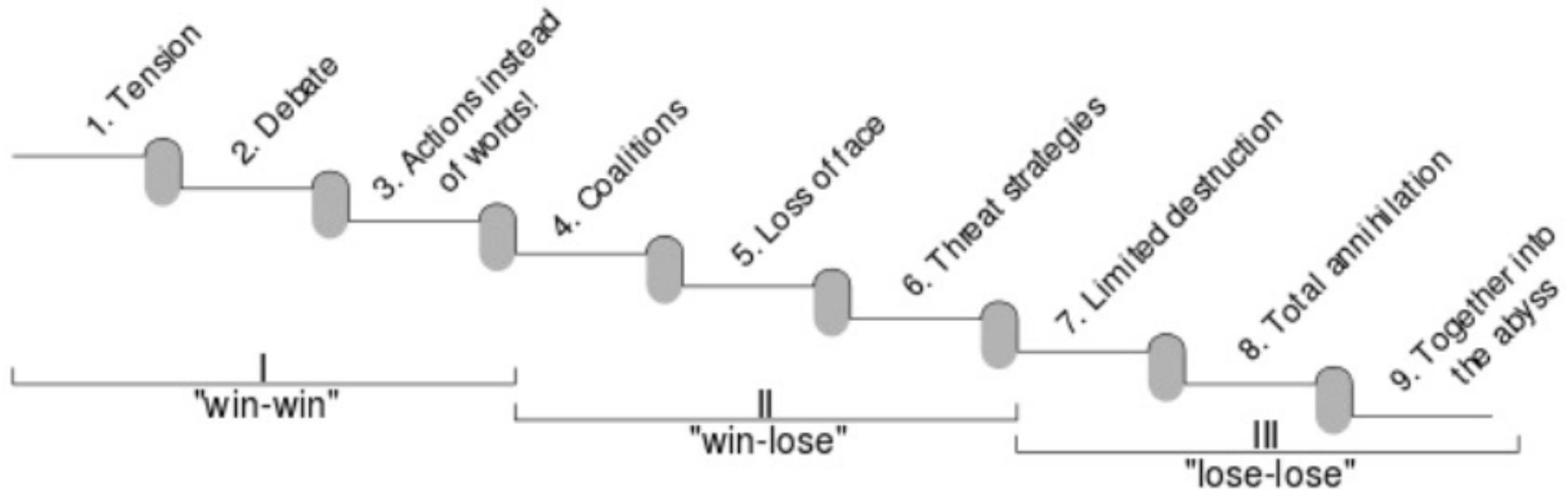
Co nás zajímá? (ibid.)

- V jaké fázi konfliktu jsme?
- Jaké jsou „trendy“ v konfliktu? Jak se změnilo v poslední době chování aktérů a proč? Jako je konflikt intenzivní? Je více či méně násilí? - klasický body counts (UCDP, ACLED)
- Co ovlivňuje interakce mezi kontextem, aktéry a příčinami? Např. spill over ze sousední země → příliv levných zbraní a munice → posílení síly aktéra konfliktu
- Jaké jsou spouštěče (jiskry a příležitosti)?
- Co můžeme čekat do budoucna? Jaké jsou předpokládané scénáře (ale tady už jsme v predikování)

Glaslův model eskalace (Glasl 1982)

- Eskalace jako pohyb shora dolů, při kterém jsou aktéři „vcucnuti“ do dynamiky konfliktu
 - 1) Napětí, zatvrzování pozic a názorů, ale pořád je víra v diskusi či jednání
 - 2) Debaty a polemiky, které vedou k polarizace
 - 3) Hlasy „chceme akci, ne slova,“ hrozba falešné interpretace řečových aktů stranami konfliktu
 - 4) Formování koalic a vnímání protivníka jako negativního
 - 5) Ztráta tváře a negativní pocity
 - 6) Výměna výhrůžek
 - 7) Dehumanizace, omezená destrukce, posuny hodnot
 - 8) Cíl = fragmentace a totální destrukce oponenta
 - 9) „Společně do propasti,“ plná konfrontace bez možnosti ustoupit

Všimněte si normativity Glaslova přístupu – konflikt je vždy špatný, vždy lose-lose

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/95/Glasl%27s_Model_of_Conflict_Escalation.svg

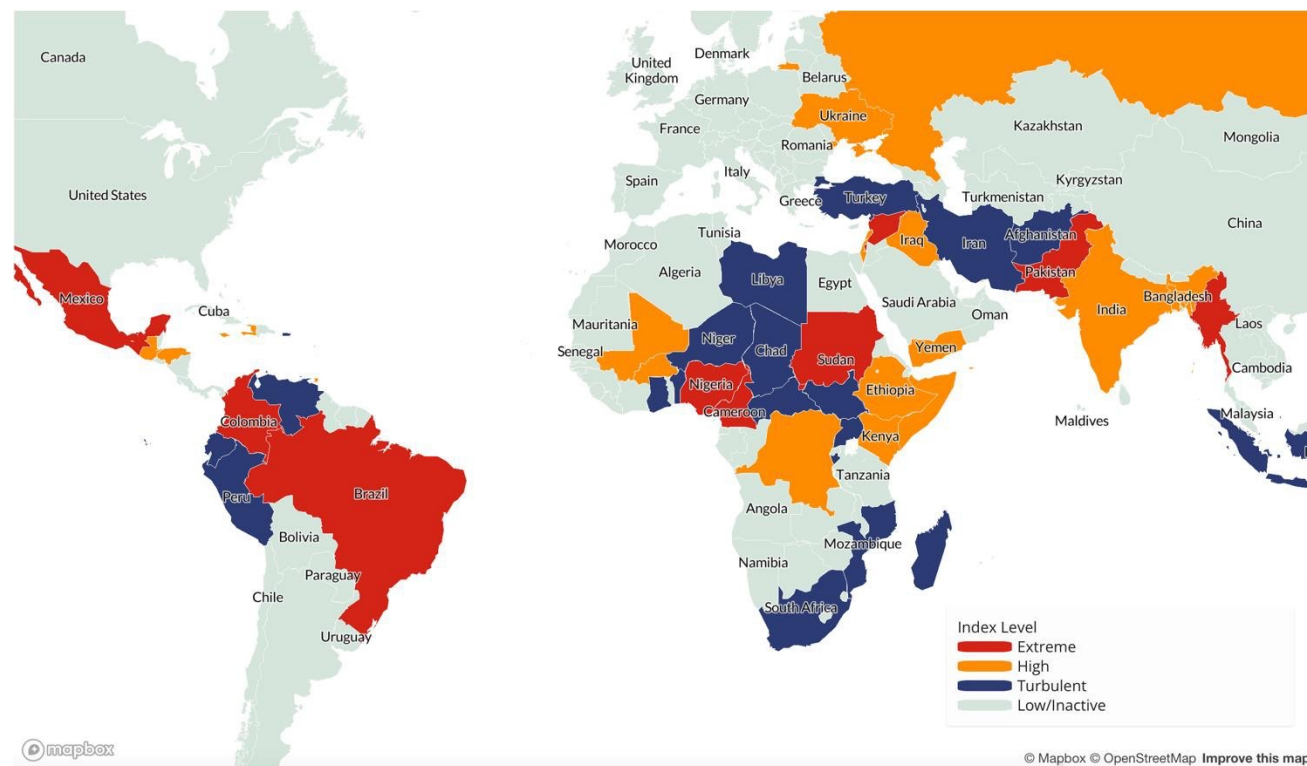

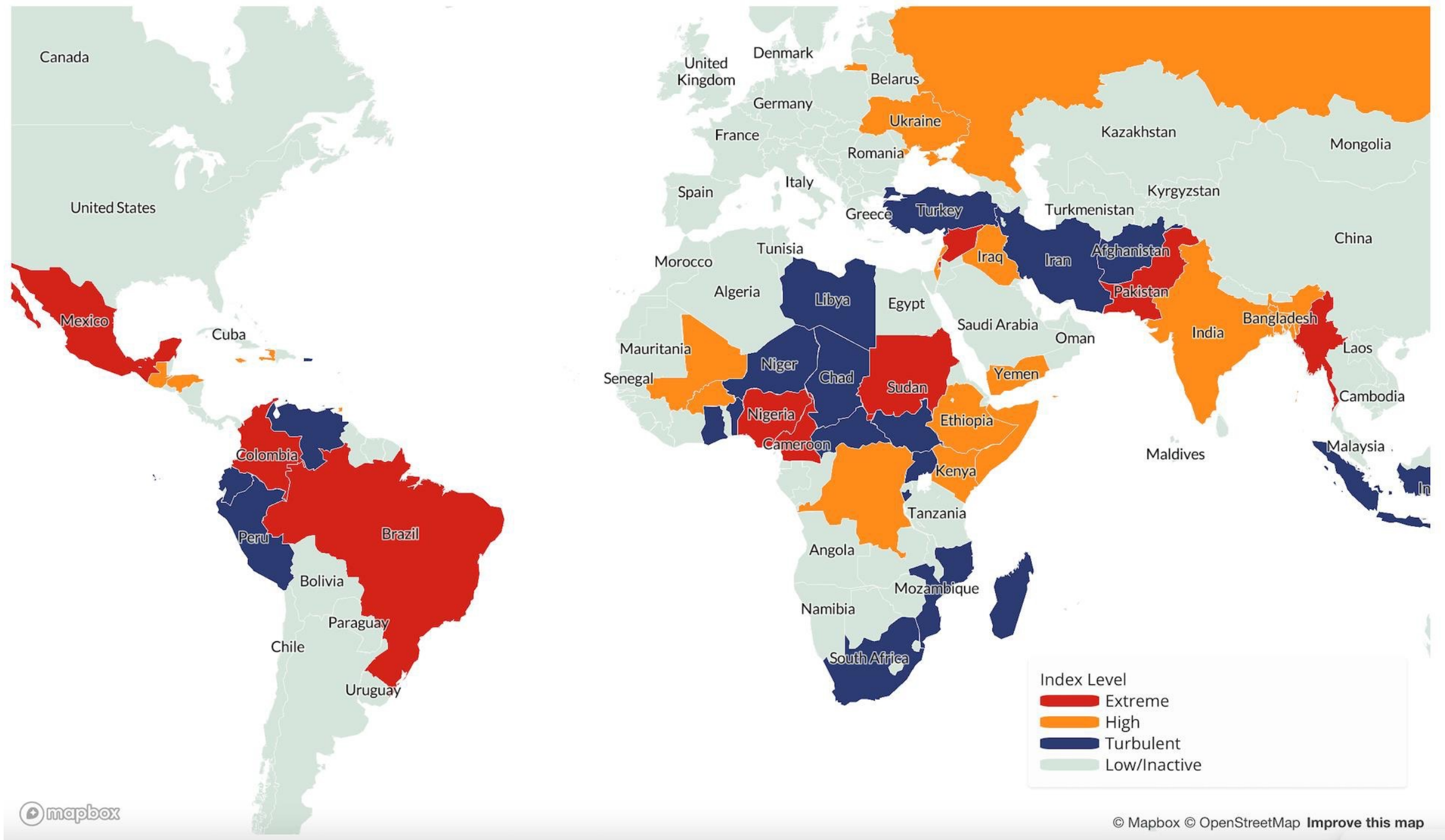
Zdroje

- Bartos, Otomar J., and Paul Wehr. *Using Conflict Theory*. Cambridge University Press, 2003.
- Brown, Michael. “The Causes of Internal Conflict: An Overview.” In *Nationalism and Ethnic Conflict*, edited by Michael Brown, Owen Coté, Sean Lynn-Jones, and Steven Miller. Cambridge: MIT Press, 2001.
- Galtung, Johan. “Violence, Peace, and Peace Research.” *Journal of Peace Research* 6, no. 3 (1969): 167–191.
- Nathan, Laurie. “The Frightful Inadequacy of Most of the Statistics: A Critique of Collier and Hoeffler on Causes of Civil War.” 2005. <http://eprints.lse.ac.uk/28337/1/dp11.pdf>.
- Our World in Data. “Number of State-Based Conflicts.” 2026. <https://ourworldindata.org/grapher/number-of-state-based-conflicts> (accessed 11 October 2026).
- Šmíd, Tomáš. “Teoretické koncepty výzkumu konfliktu – terminologie, příčiny a dynamika.” In *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*, edited by Josef Smolík, Tomáš Šmíd et al., 21–42. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2011.
- Uppsala Conflict Data Program. “UCDP Definition.” 2023. <https://www.uu.se/en/departement/peace-and-conflict-research/research/ucdp>.
- Vasquez, John A. *The War Puzzle Revisited*. Cambridge University Press, 2009.
- Waisová, Šárka. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Plzeň: Nakladatelství Aleš Čeněk, 2009.

Další zdroje informací

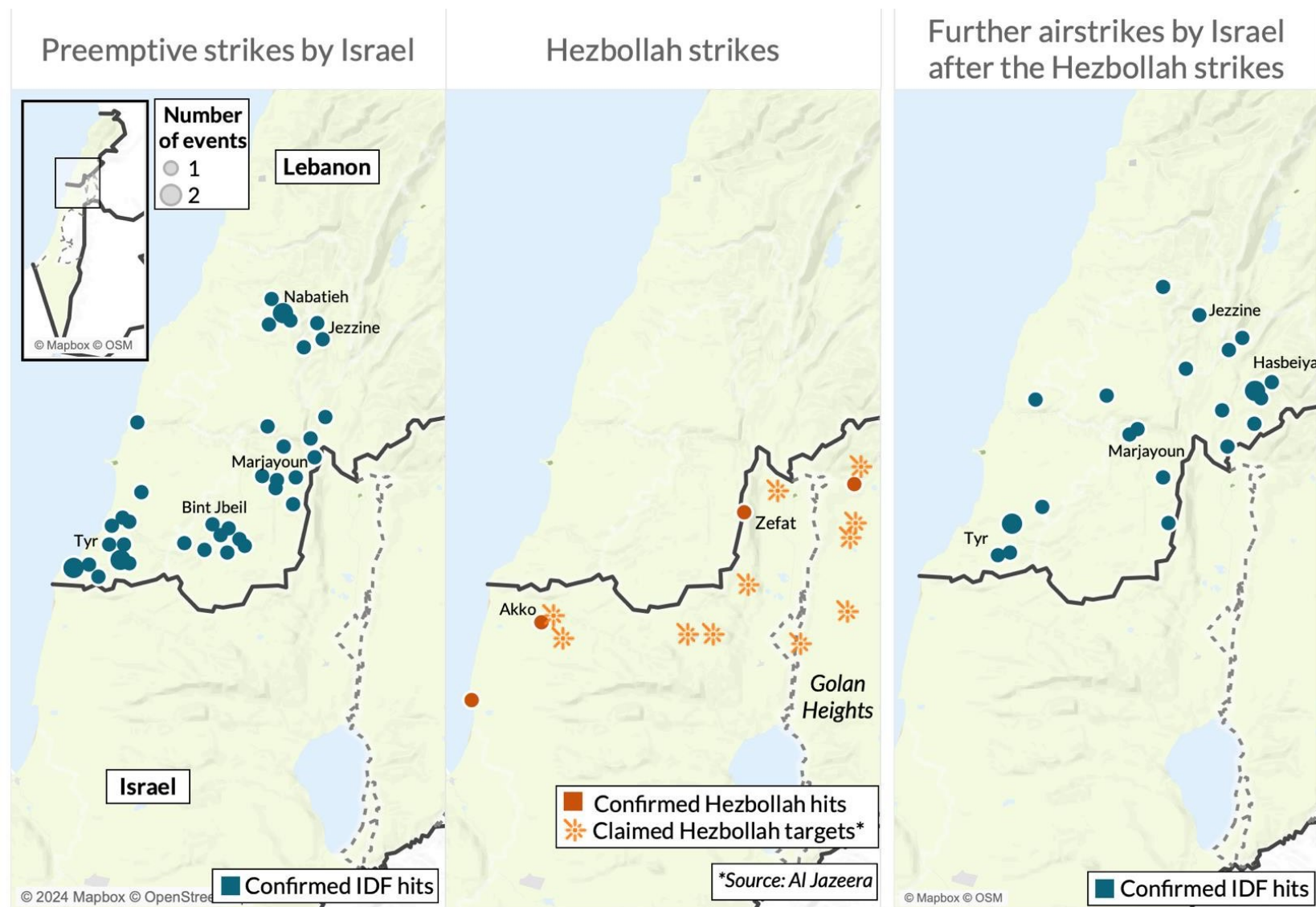
- ACLED | Armed Conflict Location & Event Data

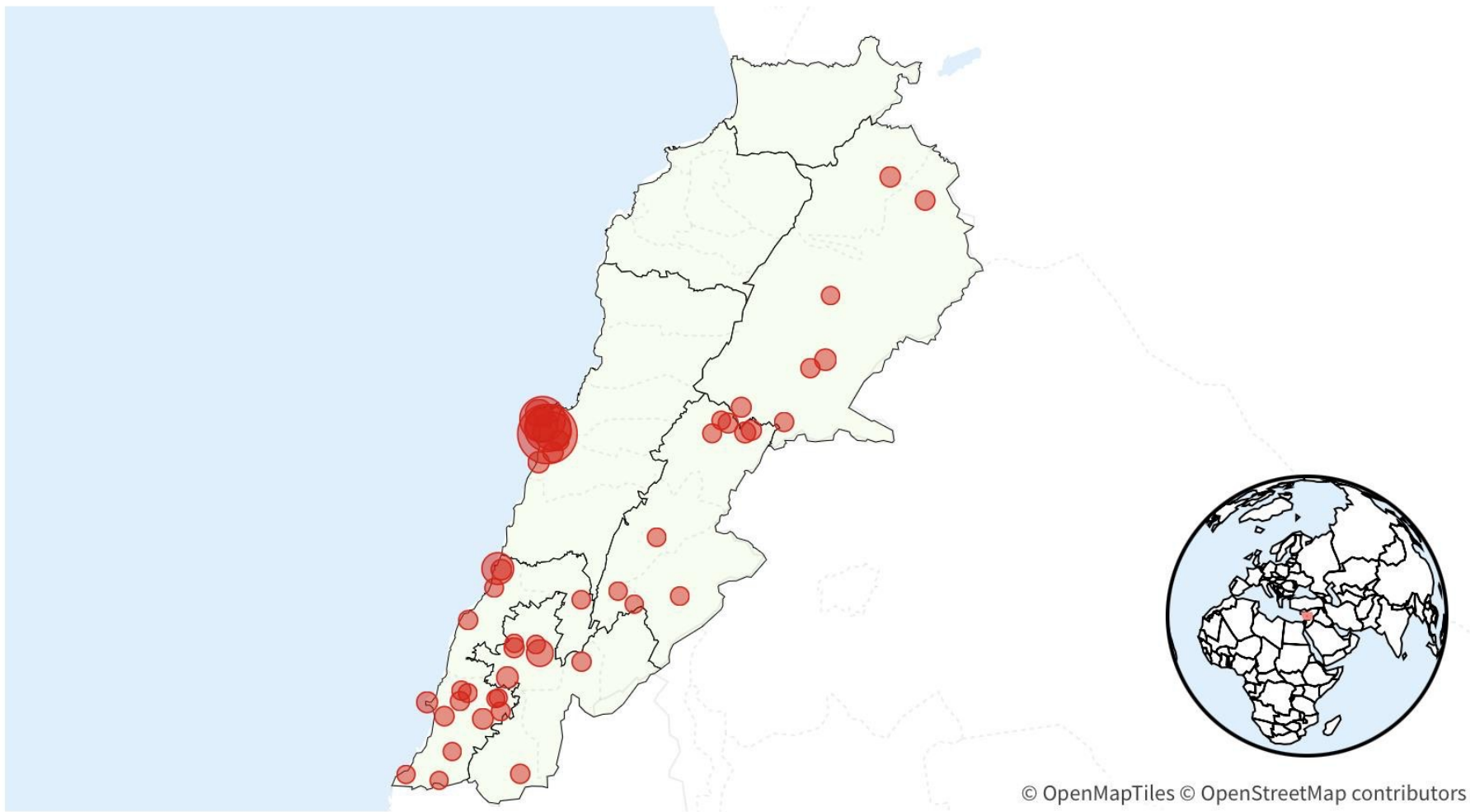
Attacks between Israel and Hezbollah

25 August 2024

Population exposed to pager and walkie-talkie attacks* in Lebanon

17 - 18 September 2024

**Within 1 KM*

Hover over the circles to see the number of people exposed to the attacks

Global Conflict Tracker

Methodology

Center for Preventive Action

Mediterranean Sea

Black Sea

Caspian Sea

Sea of Japan

Civil War

Conflict in Syria

Impact on the U.S.

Limited

Conflict Status

Worsening

Arabian Sea

Bay of Bengal

South China Sea

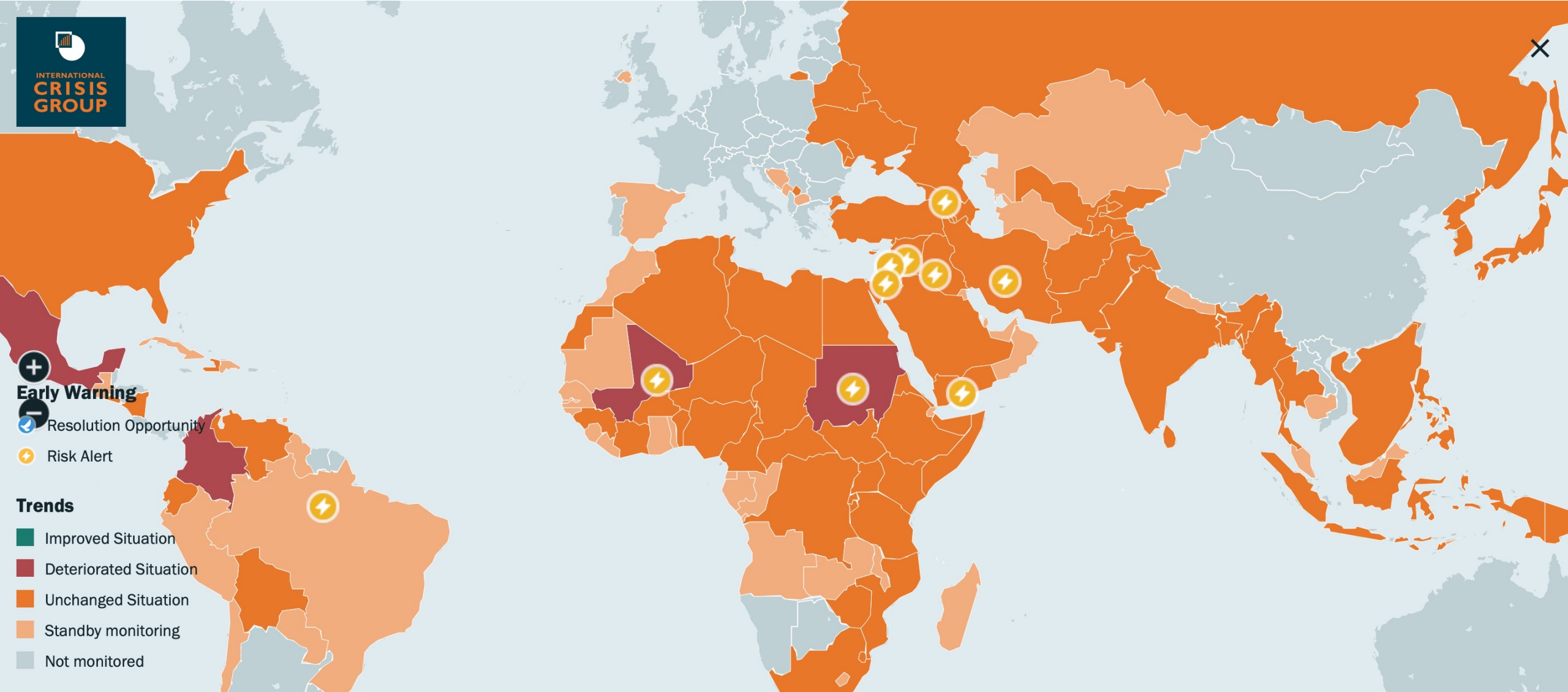
Philippine Sea

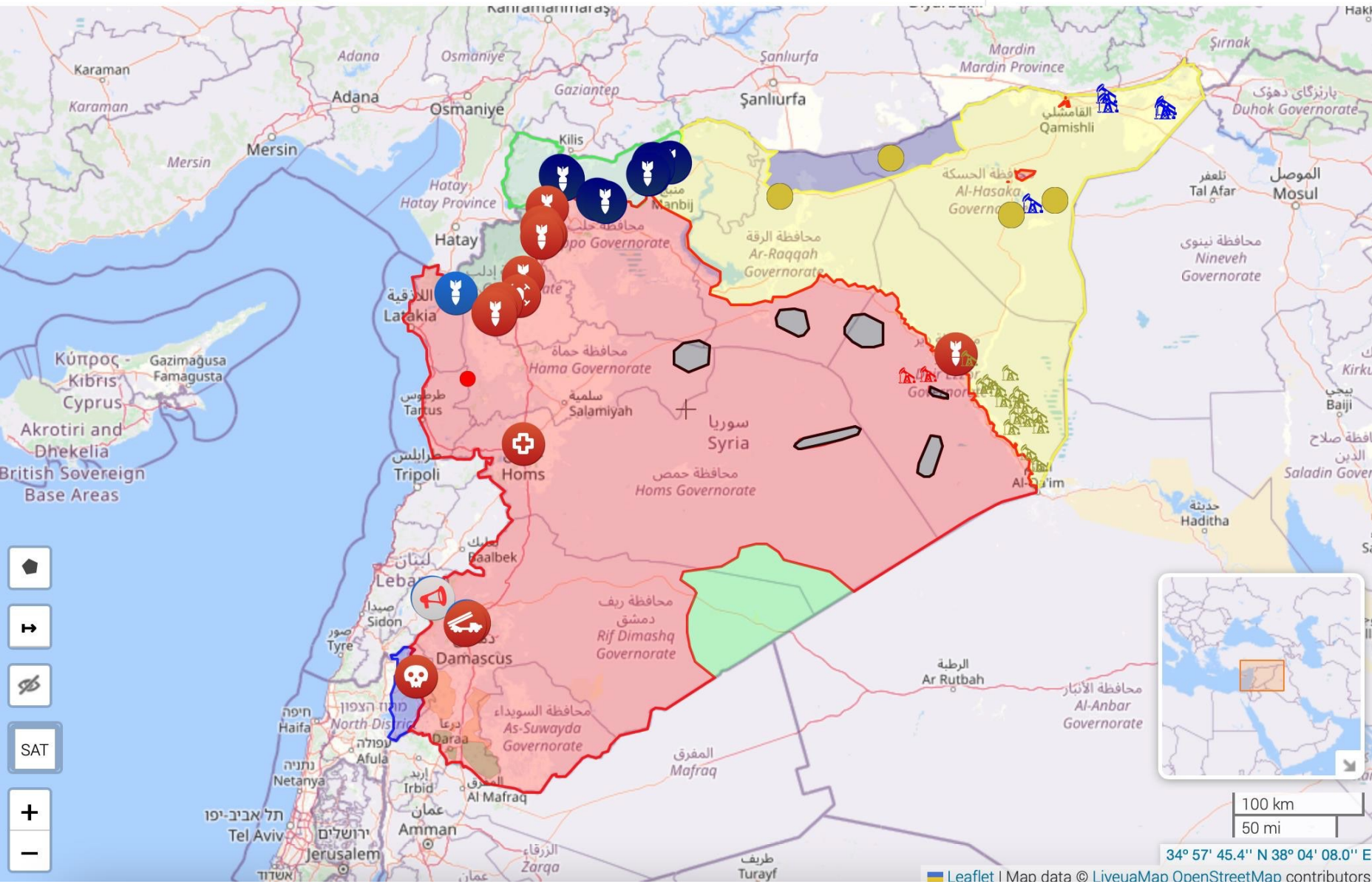

- Early Warning**
- Resolution Opportunity
 - Risk Alert

- Trends**
- Improved Situation
 - Deteriorated Situation
 - Unchanged Situation
 - Standby monitoring
 - Not monitored

News Live

Api About Tweet us

Updated on 09/10/2024 16:19:54

3 hours ago

Source

IRGC: None of our advisors were killed in Israel's operation in Syria yesterday

4 hours ago

Source

Pro-Assad forces target with a suicide drone the outskirts of Ruwaiha village, south of Idlib

5 hours ago

Source

A Syrian policeman was killed and another was seriously injured in an Israeli raid on the city of Quneitra in the south of the country

× Hide advertising, enable features from \$8/month

Hide advertising only for \$15/year

News Live

Api About Tweet us

Updated on 09/10/2024 16:25:58

2 minutes ago

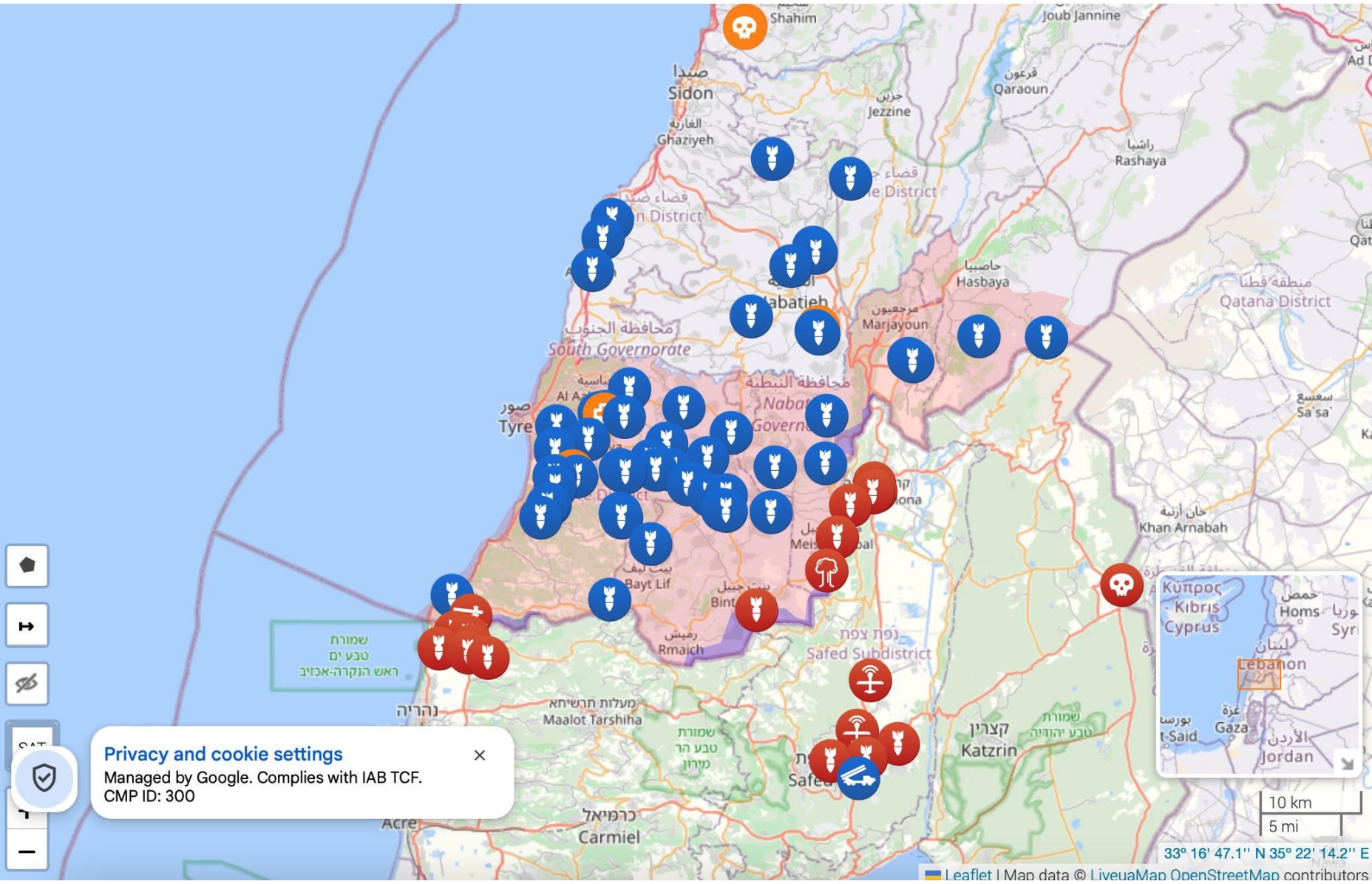
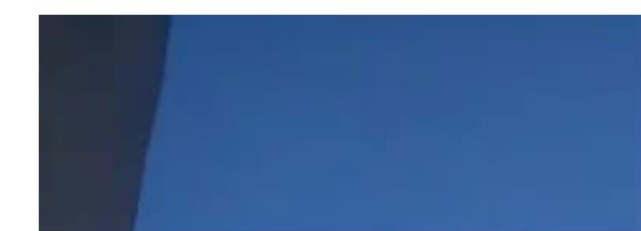
Source

Israeli aviation launches a raid on the town of Dardaghia in the Tyre district, southern Lebanon

22 minutes ago

Source

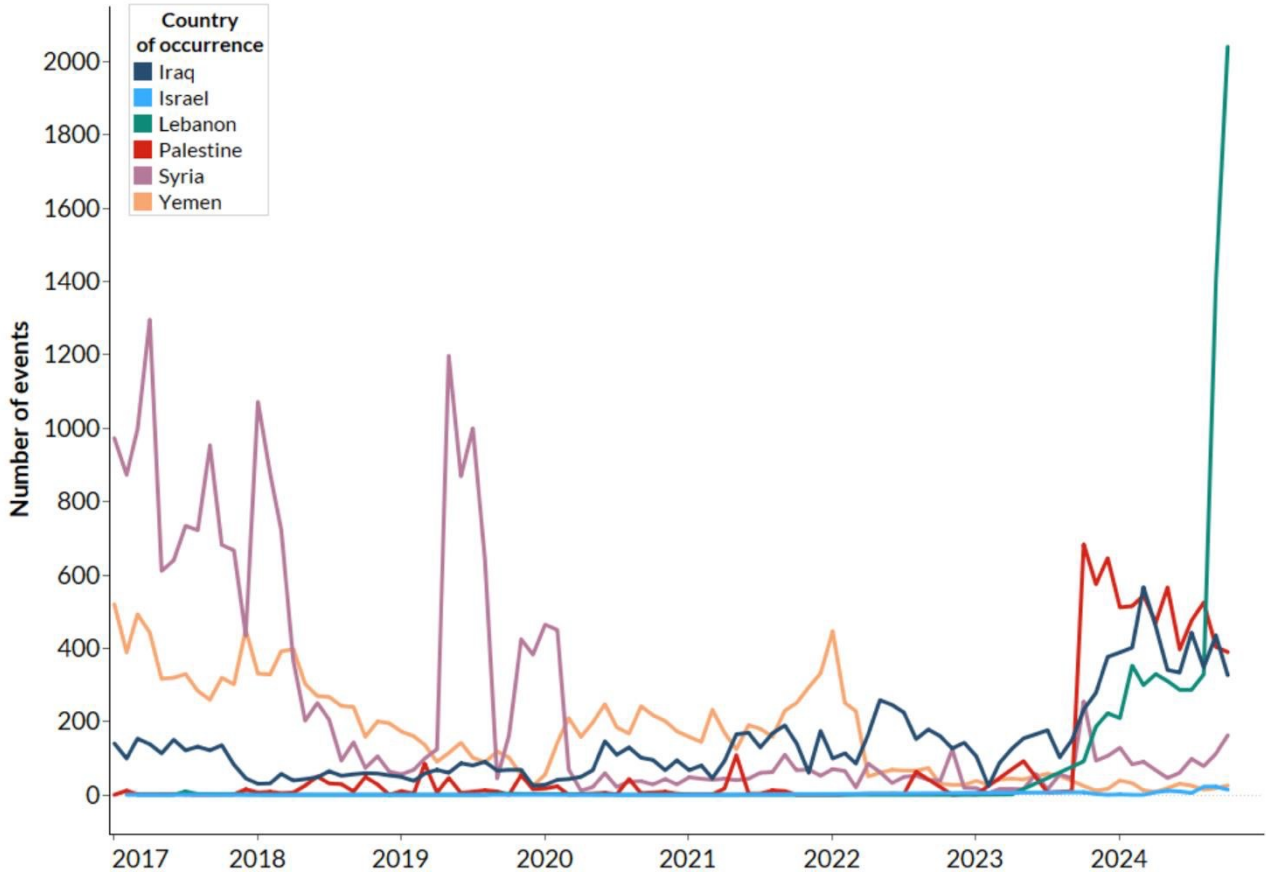
Rockets interceptions over Zfat

Privacy and cookie settings
Managed by Google. Complies with IAB TCF.
CMP ID: 300

Monthly air/drone strikes in the Middle East

1 January 2017 - 25 October 2024

Hezbollah's military engagement with the IDF during the ground invasion

1 - 25 October 2024

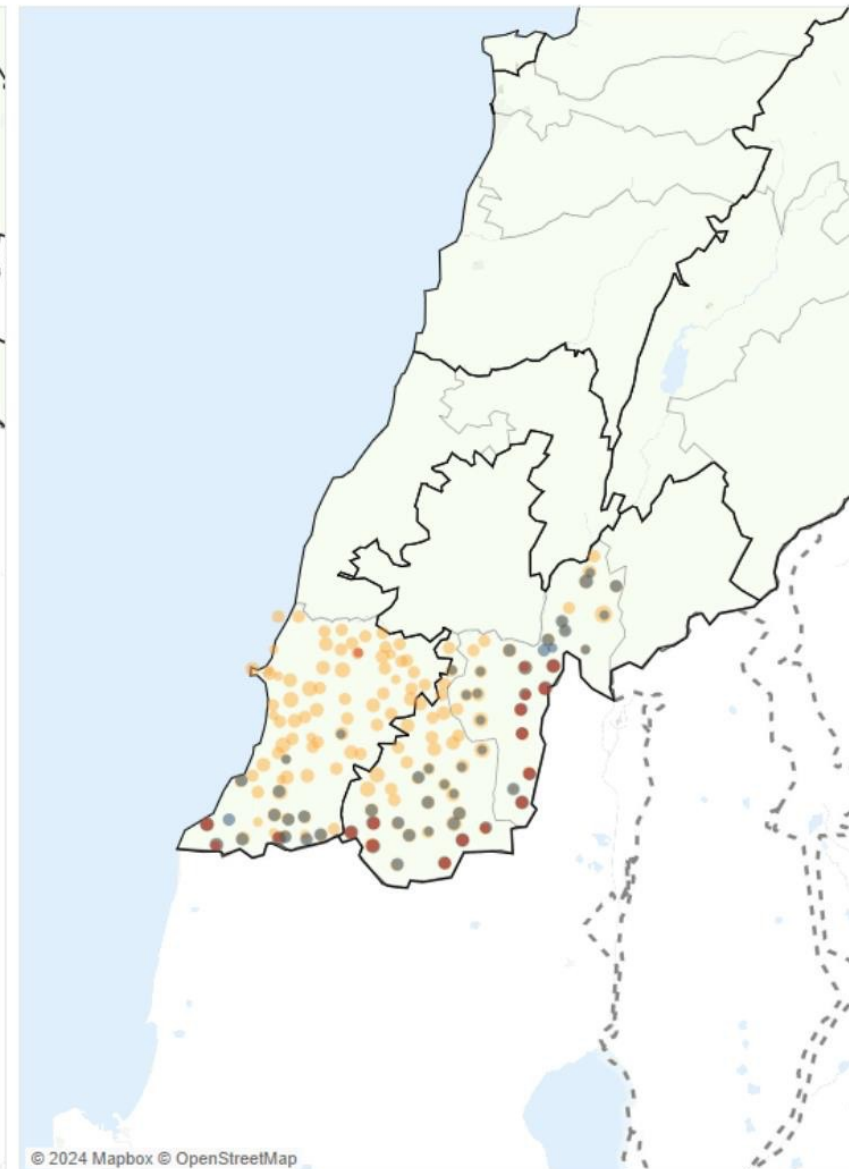
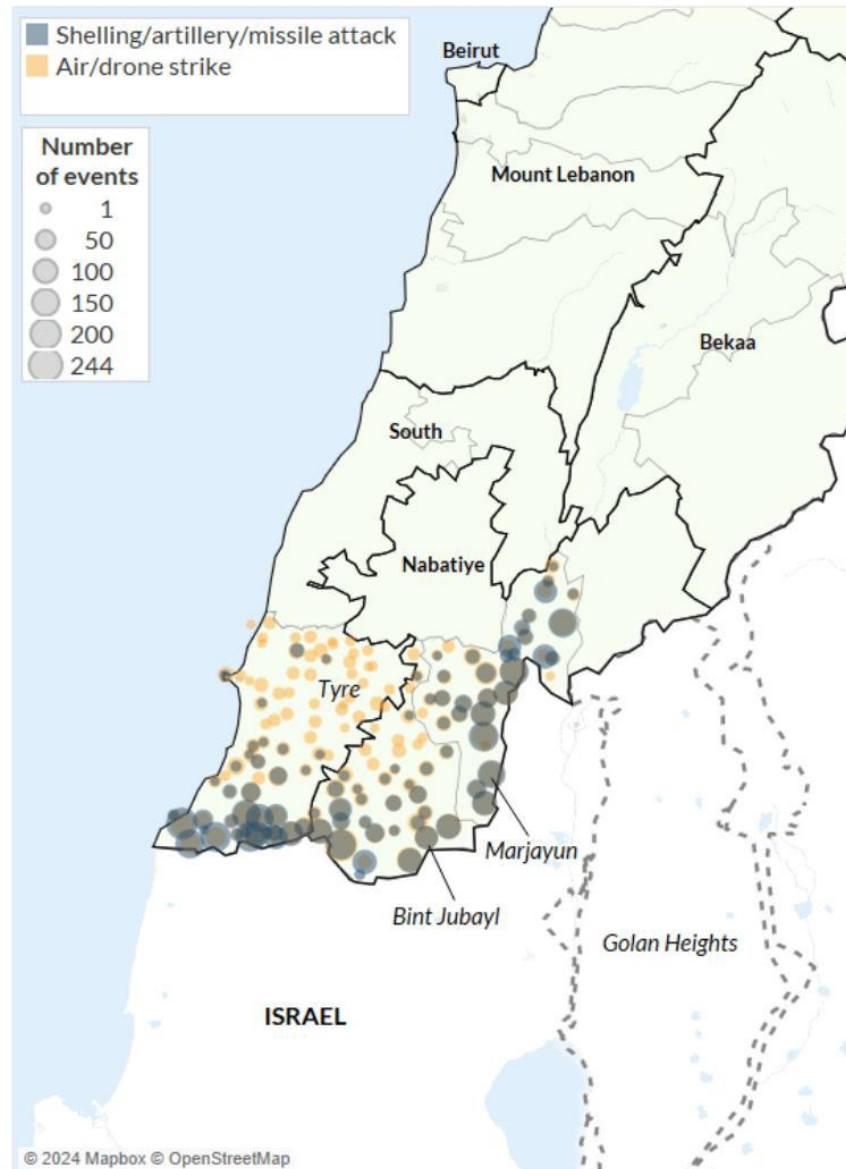

IDF activity in Marjayun, Tyre, and Bint Jubayl

7 October 2023 - 30 September 2024

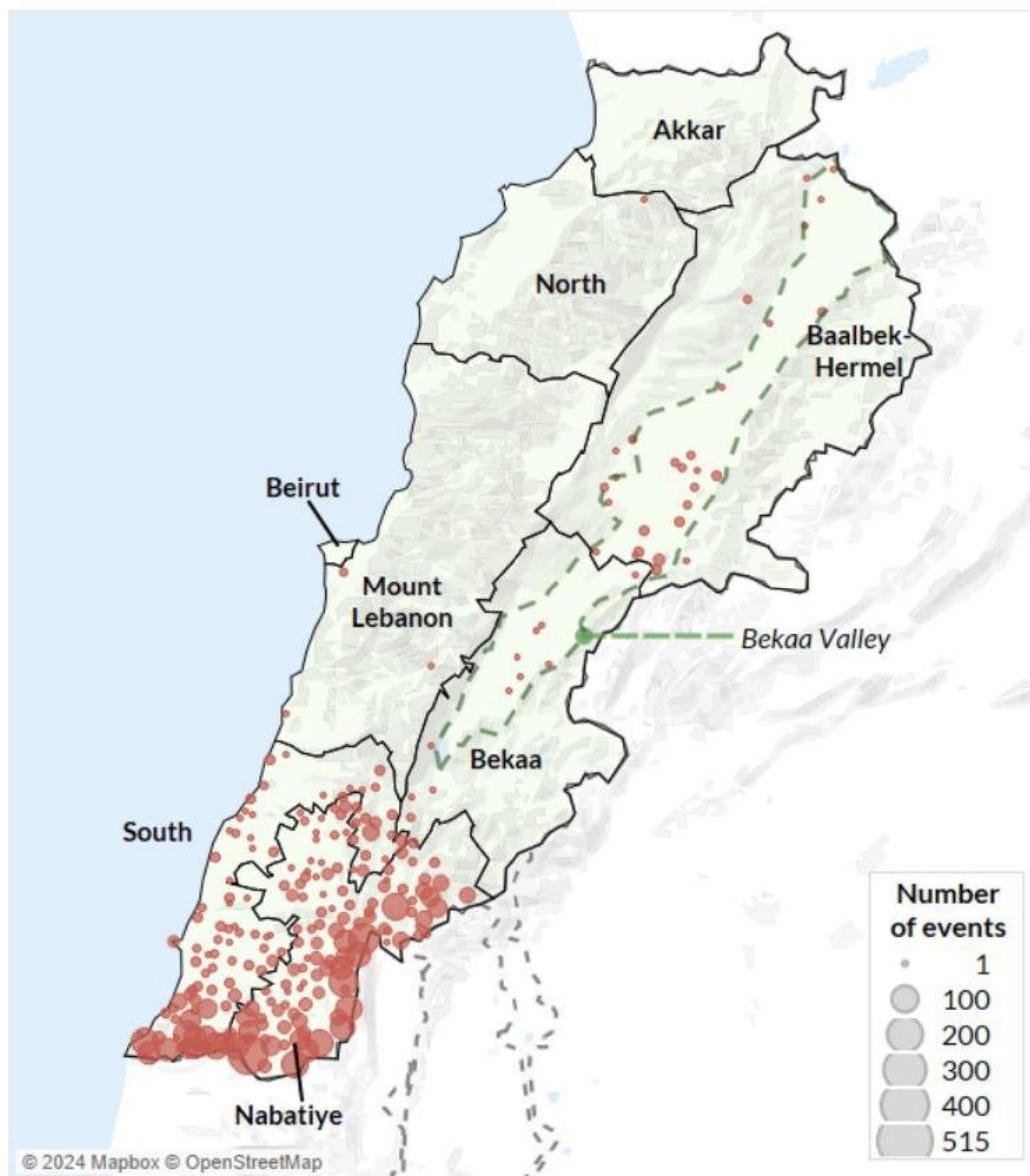
1 - 25 October 2024

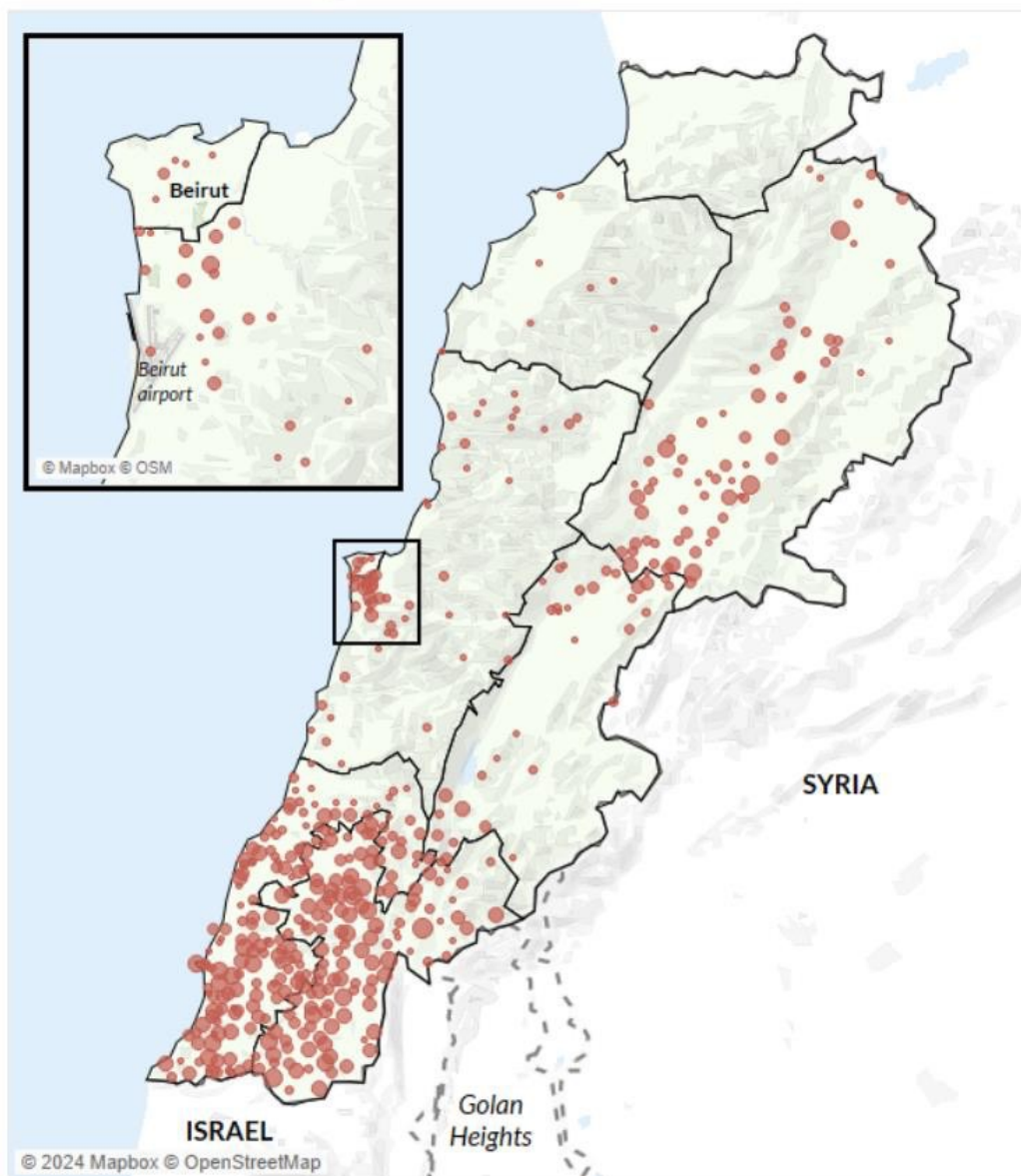
IDF airstrikes in Lebanon

7 October 2023 - 16 September 2024

17 September - 25 October 2024

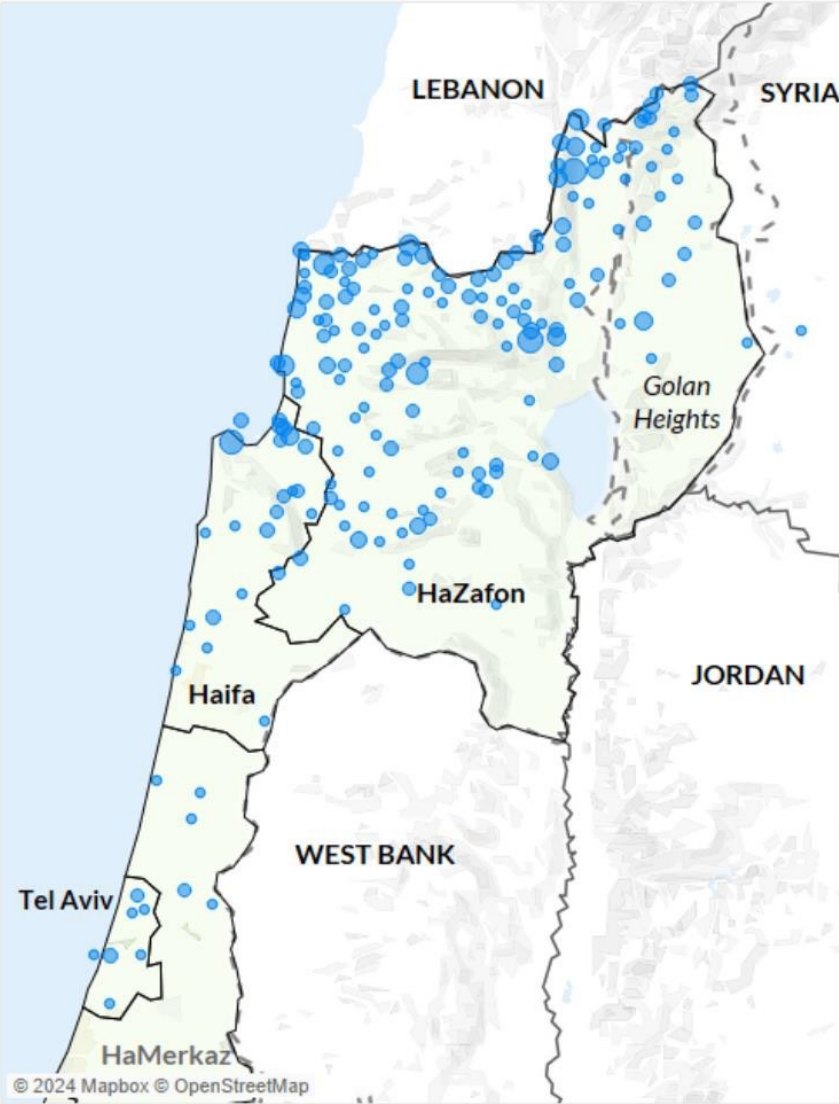
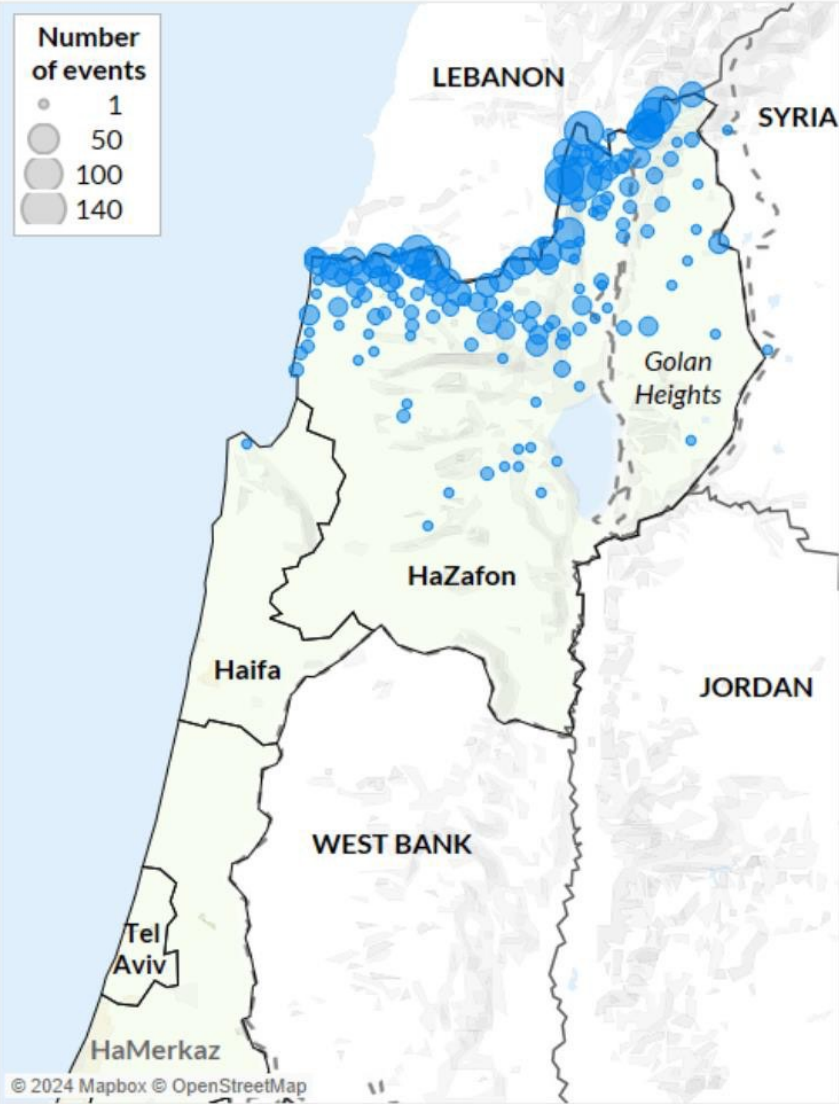

Hezbollah attacks in Israel and in disputed or occupied territories in Syria

7 October 2023 - 16 September 2024

17 September - 25 October 2024

News Live

Api About Tweet us

Updated on 09/10/2024 16:24:21

18 hours ago

Source

The Islamic Resistance in Iraq: We attacked a vital target north of Israel, using drones

a day ago

Source

Islamic Resistance in Iraq: We targeted 5 targets in the center and north of Israel with cruise missiles and drones

2 days ago

Source

Secretary-General of the Hezbollah Brigades in Iraq: The Islamic Resistance must prepare for the possibility of an expansion of the war

Hide advertising, enable features from \$8/month

Hide advertising only for \$15/year

Get live map

App Store

Google Play

Cvičení

- **A. Rusko a Ukrajina, 2022**

V únoru 2022 Rusko zahájilo rozsáhlou invazi na Ukrajinu. Jde o konflikt mezi dvěma státy, který zahrnuje otázky území a politické kontroly. UCDP řadí konflikt mezi mezistátní konflikty a v roce 2022 dosáhl intenzity války.

- **B. Syrská vláda a ozbrojená opozice, 2012**

Během roku 2012 se boje mezi vládou Bašára al-Asada a různými ozbrojenými opozičními skupinami rozšířily a zesílily. Spor se týkal především vládní moci. Opozice nebyla jednotná - pod označením „opozice“ se skrývalo více aktérů, UCDP může konflikt rozepisovat do samostatných dyád.

- **C. JAS a ISWAP v severovýchodní Nigérii, 2021–2022**

JAS a ISWAP jsou ozbrojené nestátní skupiny. Na přelomu let 2021 a 2022 mezi nimi probíhaly krvavé střety, mimo jiné kvůli vlivu a území. V tomto konkrétním střetu nestojí proti sobě vláda a ozbrojená opozice, ale dvě nestátní skupiny. UCDP tyto střety popisuje jako násilí mezi nestátními aktéry.

- **JAS:** *Jama'atu Ahlis Sunna Lidda'awati wal-Jihad*, jedna z frakcí původního hnutí Boko Haram

- **ISWAP:** *Islamic State West Africa Province*, frakce napojená na takzvaný Islámský stát. Obě skupiny vznikly po rozkolu uvnitř Boko Haram a působí v oblasti severovýchodní Nigérie a Čadského jezera.

Cvičení I.: Jak byste tyto situace popsali?

- Pro každý případ odpovězte na stejné otázky:
 - ***Kdo jsou hlavní aktéři? Zde zkuste jít více pod povrch na individuální rovinu (pár decision-makerů z každé strany – viditelní x neviditelní)***
 - O co se přou nebo čeho chtějí dosáhnout?
 - Co je mezi jejich cíli neslučitelné?
 - Jaké prostředky používají?
 - Které informace nám chybí, abychom případu lépe porozuměli?
- Připravte jednu vlastní pracovní definici konfliktu.
- Porovnejte, co je společné a co se liší mezi případy A, B a C.

Jak postupujeme při analýze aktérů (viz Herbert 2017: 13)

- 1) Kdo jsou primární, sekundární, externí aktéři konfliktu? (vláda, nestátní ozbrojení aktéři...)?
- 2) Jaké jsou jejich zájmy? Pozice? Potřeby? Co chtějí? Jaké jsou jejich preference? Světonázor? Ideologie? Motivace? Co chtějí a proč to chtějí? - tady potom už uvidíme neslučitelné zájmy
- 3) Jakou mají sílu/schopnosti/kapacity? Mají místní legitimitu u obyvatel, mají zdroje, zbraně...?
- 4) Jaké mají pobídky a naopak (incentives and disincentives) demotivace bojovat či dosáhnout míru?
- 5) Kdo jsou kazisvětí/spoilery?
- 6) Jako „kapacity pro mír“ (capacities for peace)? Jsou zde skupiny volající po ukončení násilí, co spojuje lidi napříč konfliktem? (např. církevní představitelé, občanské společnosti, kmenový systém spravedlnosti)
- 7) Jaké jsou vztahy mezi aktéry? Aktivní konflikt, neaktivní konflikt (např. příměří), podpora (jaká forma), kooperace/spojenectví, zkrátka je třeba identifikovat vztahy „přátelství a nepřátelství“

Cvičení II. Které případy splňují definici UCDP?

- **Definice UCDP:** Ozbrojený konflikt mezi aktéry, z nichž alespoň jedním je vláda státu, se týká vlády a/nebo území a použití ozbrojené síly v něm vede k nejméně 25 bojovým úmrtím v jednom kalendářním roce. UCDP označuje konflikty s nejméně 1 000 bojovými úmrtími za rok jako války.
- **Doplňující definice pro případ C:** UCDP eviduje také **nestátní konflikty**. Jde o ozbrojený střet mezi dvěma organizovanými skupinami, z nichž ani jedna není vládou státu, který vede nejméně k 25 bojovým úmrtím za rok.
- *Případ americké administrativy a jejich pojetí „války“ s Íránem (J.D. Vance)*

U každého případu má určete:

- ***zda splňuje definici státního ozbrojeného konfliktu UCDP;***
- ***zda jde o mezistátní, nebo vnitrostátní konflikt;***
- ***zda jde podle uvedené hranice o válku;***
- ***co se do tohoto měření nezapočítává nebo může být obtížné klasifikovat.***

Cvičení III. - Jakou reakci byste doporučili?

- *„Jste poradní tým pro aktéra, který může pomoci konflikt zmírnit. Pro každý ze tří případů navrhnete jednu reakci. Určete, kdo ji provede, co má krátkodobě změnit, jaká je její hlavní překážka a podle čeho poznáte, zda funguje.“*
- Každá skupina připraví pro každý případ krátký návrh: **opatření – kdo ho provede – očekávaný výsledek – hlavní překážka – ukazatel úspěchu.**
- Definujte jeden **ukazatel/indikátor**, podle kterého by za půl roku poznali, zda se situace zlepšuje.

Možné zdroje k využití

- Uppsala Conflict Data Program. **Definitions** – definice státního a nestátního konfliktu, bojových úmrtí a intenzity. [UCDP Definitions](#)
- Uppsala Conflict Data Program. **Organized Violence in 2022** – shrnutí konfliktů v roce 2022 včetně Ukrajiny a střetů JAS–ISWAP. [UCDP Newsletter #5](#)
- Uppsala Conflict Data Program. **Conflict in Northeastern Nigeria** – průběh střetů mezi JAS a ISWAP. [UCDP Newsletter #3](#)
- United Nations. **Charter, Chapter VI: Pacific Settlement of Disputes** – vyjednávání, mediace a další pokojné způsoby řešení sporů.
- [UN Charter, Chapter VI](#) United Nations Department of Political and Peacebuilding Affairs. **United Nations Guidance for Effective Mediation**. [Guidance](#)

DĚKUJI ZA POZORNOST!

Jungmannova 17 | 110 00 Praha 1 | Česká republika
cevro.cz